

בס"ד

רבנו נחמן

מברסלב

פירושים

על

פרשת השבוע

ואתדדנך

וְאֶתְחַנַּן אֵל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר

וְאֶתְחַנַּן - מִתְנַת חֲנָם. אֶתָּה הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבָדֶךָ אֶת גְּדֻלְךָ - לְהִרְאוֹת דִּיקָא, לְהִרְאוֹת וּלְגַלוֹת מִה שֶׁהָיָה בְּתַחֲלָה נֶעְלָם מְאֹד, כִּי חֲסִדִים שֶׁהִמְשִׁיךְ מֹשֶׁה רִבְּנוּ לֹא נִתְּנָלוּ מִיְמוֹת עוֹלָם. עַל־כֵּן אֶעֱבְרָה נָא וְכוּ', שִׁשָּׁם עָקַר הַהֲתַגְלוֹת הַנִּלְא. אֲבָל ה' יִתְּבַרַךְ אֲמַר לוֹ רַב לָךְ וְכוּ', כִּי עֲדֵינְ אֵין הַזְמַן לָזֶה וְכוּ'; הִרְאֵנוּ ה' חֲסִדֶךָ וַיִּשְׁעֶךָ תִּתֵּן לָנוּ. (הַלְכוֹת מִתְנָה - הַלְכָה ה', רֵאשִׁי פָּרָקִים)

וְאֶתְחַנַּן אֵל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר

דִּהְיָה הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת גְּדוֹל לְהִשָּׁם יִתְּבַרַךְ, אִךְ אִם לִפְעָמִים יֵשׁ עֵת, שְׂאִינוּ יְכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת, אֵל יֹאמֶר: אֵינִי מִתְפַּלֵּל כָּלֵל, מֵאַחַר שְׂאִינוּ יְכוֹל לְכַוֵּן כְּרָאוּי וּלְהִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת, וְהִתְפַּלֵּה אֵינָה מְקַבֵּלָת; וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת ל"ד): עַל רַבִּי חֲנִינָא בֶן דּוּסָא, שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל וְכוּ'. אָמְרוּ לוֹ וְכוּ'. אָמַר לָהֶם: אִם שְׂגוּרָה תִּפְלְתִי בְּפִי, יוֹדַע אֲנִי שֶׁהוּא מְקַבֵּל, וְאִם לֹא - יוֹדַע וְכוּ'. וְזֵהוּ עַל־דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרָנוּ: אִם בְּדַבְּקוֹת, שְׂאִינוּ הִתְפַּלֵּה שְׂגוּרָה וּמְרֻצָה בְּפִיו - מְקַבֵּלָת; וְאִם לֹא - חֵם וְשָׁלוֹם לְהַפְּךָ. אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵל יֹאמֶר הָאָדָם כֵּן, אֵלָּא יִתְפַּלֵּל תְּמִיד. וְאִם לֹא יְכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת כְּרָאוּי, יִתְפַּלֵּל בְּכַח. כִּי בְּעַת שִׁיתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת כְּרָאוּי, אֲזִי יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלוֹת עִם הַתְּפִלָּה הַהִיא שֶׁהִתְפַּלֵּל כְּרָאוּי. וְזֵה: וְאֶתְחַנַּן אֵל ה' - תְּמִיד, בֵּין בְּדַבְּקוֹת בֵּין שְׂלֵא בְּדַבְּקוֹת. בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר - הֵינִי בְּעַת שְׂאֲזַכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת: שְׂגוּרָה תִּפְלְתִי בְּפִי. וְהֵינִי: בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר - שֶׁהַדְּבָרִים נְאֻמְרִים וּמְרֻצִים בְּפִיו מִחֲמַת שְׂמִתְפַּלֵּל בְּדַבְּקוֹת, אֲזִי יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד עֵתָה כְּנִל. (לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֵלֶק א - סִימָן ע"ט)

וְאֶתְחַנַּן אֵל ה' ... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה

צָרִיךְ לְשַׁמֵּר מְאֹד אֶת הַזְכוּרֹן שְׂלֵא יִפֹּל לְשִׁכְחָה דִּהְיָנוּ שְׂיִזְכֵּר תְּמִיד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאַחַר־כֵּן צָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ הַזְכוּרֹן בְּפִרְטוּיֹת דִּהְיָנוּ שְׂיִגְדִיל דְּעֵתוֹ בְּכָל מַחֲשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשָׂה. וּלְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן הַיֵּטֵב עַל כָּל הַסְּבוֹת וְהַעֲנִינִים שֶׁהִשָּׁם יִתְּבַרַךְ מְזַמֵּין לוֹ וּמְנַלְגַּל עִמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי כָּל יוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשָׂה מְשֻׁנָּה מִחֲבָרוֹ. וְצָרִיךְ שֶׁתִּרְדַּע שֶׁהִשָּׁם יִתְּבַרַךְ מְצַמְצֵם אֱלֻקוֹתוֹ מֵאֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית עַד נִקְדַּת הַמִּרְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם הַגִּשְׁמִי שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד עָלָיו. וּמְזַמֵּין לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשָׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הַמְּקוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּמְלַבִּישׁ לוֹ בְּהֶם רְמִזִּים כְּדִי

לְקַרְבוֹ לְעַבּוֹדָתוֹ. בְּכֵן צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה לְהִגְדִיל דְּעֵתוֹ וּשְׁכַלּוֹ לְהִבִּין הַרְמִזִּים שֶׁהִשָּׁם יִתְּבַרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּהֶם לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו בְּכָל פַּעַם מְכַל מְקוֹם שֶׁהוּא. אִךְ צָרִיךְ לְזַהֵר לְצַמְצֵם דְּעֵתוֹ שְׂלֵא יַעֲמִיק מִחֲשָׁבָתוֹ בְּזֶה יוֹתֵר מִדִּי שְׂלֵא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקִּדְשָׁה. דִּהְיָנוּ שְׂלֵא תְּשׁוּמַט מִחֲשָׁבָתוֹ עַל־יְדֵי־זֶה לְחַקִּירוֹת וּבְלִבּוּלִים רַק לְפִי שְׁכַל הַאֲנוּשִׁי שְׂלוֹ כֵּן יִגְדִיל דְּעֵתוֹ וּמִחֲשָׁבָתוֹ בְּזֶה. וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בְּזֶה לְמַעֲלָה מִמְּדַרְגָּתוֹ:

וְכִדִּי לְשַׁמֵּר אֶת הַזְכוּרֹן הַנִּלְא צָרִיךְ לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ שְׂלֵא יִפֹּל לְרַע עֵינַן שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב, שְׂעַל־יְדֵי־זֶה בָּא שִׁכְחָה וּנְפִגָם הַזְכוּרֹן וּלְבוֹ מֵת בְּקַרְבוֹ וְאֵינוּ זוֹכֵר אֶת תְּכֵלִיתוֹ הַנְּצַחִי. שְׂצָרִיכֵינַן לְזַכֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וּלְאִדְבָקָא מִחֲשָׁבָתָהּ בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְעַל־יְדֵי רַע עֵינַן אֵינוּ מֵשִׁים לְבוֹ לְכָל זֶה.

וּבְשִׁבִיל זֶה בְּקֶשׁ מֹשֶׁה הִרְבֵּה לְבוֹא לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְהִמְשִׁיךְ שָׁם הַזְכוּרֹן הַנִּלְא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּכְמִבְּאָר בְּפָנִים, שֶׁעָקַר הַזְכוּרֹן בְּאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁשָּׁם הַבִּיטֵי־הַמְּקַדָּשׁ. וְזֵהוּ וְאֶתְחַנַּן אֵל ה' וְכוּ', ה' אֱלֹקִים בְּחִינַת שָׁם מְלֵא שֶׁהוּא זְכוּרֹן הָעוֹלָם הַבָּא, אֶתָּה הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבָדֶךָ אֶת הַרְמִזִּים הַנִּלְא לְהַפִּיר גְּדֻלְתוֹ יִתְּבַרַךְ מְכַל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת ה' אֱלֹקֵי גְדֻלְתָּ מְאֹד כִּמוֹ שֶׁמְבַאָר בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ זְכוּרֹן" (לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֵלֶק א - סִימָן נ"ד). וְזֵהוּ אֶת גְּדֻלְתָּ בְּחִינַת גְּדֻלְתָּ. וְאֶת יְדֶךָ הַחֲזִיקָה בְּחִינַת מְאֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת הַצְּמִצּוּם שֶׁהִיא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת דְּקִדְשָׁה בְּחִינַת יַד הַחֲזִיקָה כְּפִדּוּעַ. אֲשֶׁר מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבְאַרְצֵי, בְּחִינַת מַעֲלָה וּמַטָּה אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית.

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וְכוּ' דִּהְיָנוּ מִה שְׂבִנְפִלְאוֹת רַחֲמָיו הוּא מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ מְרוֹם כָּל דְּרָגָיִן עַד סוּף כָּל דְּרָגָיִן כְּדִי לְרַמֵּז רְמִזִּים לְכָל אֶחָד כְּנִיל. עַל־כֵּן אֲנִי מִתְחַנַּן אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת שֶׁהִיא אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שִׁשָּׁם עָקַר הַזְכוּרֹן כְּנִיל. כִּי אִם הֵינִי זוֹכִים שֶׁמֹּשֶׁה יָבוֹא לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל אֲזִי, הֵיךְ מְשִׁיךְ שָׁם זְכוּרֹן עוֹלָם הַבָּא לְכָל יִשְׂרָאֵל וְלֹא הֵיךְ חוֹטְאִים וְהִיָּתָה הַנְּאֻלָּה לְנֶעֱחַ בְּלִי חֶרֶפָּה אַחַר כֵּן. אֲבָל בְּעוֹנוֹתֵינוּ לֹא זָכִינוּ לָזֶה, וַיִּתְּעַבֵּר ה' וְכוּ' וַיֹּאמֶר אֵל תּוֹסֵף וְכוּ' יַעֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְכוּ'. כִּי לְזָכוֹת שֶׁתְּבוֹא בְּעֲצָמָךְ לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל לְתַנּוּן הַכֹּל מִיָּד לְגַמְרֵי זֶה אֵי אֲפֹשֶׁר לְפַעֵל עֵתָה, אִךְ זֶה פְּעֻלָּתָהּ בְּתַפְלָתָךְ שֶׁתַּעֲלֶה וְתִרְאֶה מִרְחוֹק כָּל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי הָרְאִיָּה בְּעֲצָמָה תִּתַּנּוּן וְתִכְנִיעַ אֶת הָרַע עֵינַן וּבְזֶה הַכַּח וְצוֹ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקָהוּ וְאִמְצָהוּ וְכוּ' כִּי הוּא יַעֲבֵר וְהוּא יִנְחִיל וְכוּ'. כִּי לֹא יוֹכֵל הָרַע עֵינַן לְעֵמֵד נִגְדוֹ עַל־יְדֵי גְדֻלְ קִדְשַׁת הָרְאִיָּה שֶׁלָּךְ שֶׁהִסְתַּכֵּלָתָהּ בְּעֵינֶיךָ הַקְּדוּשִׁים מְאֹד בְּכָל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שְׂעַל־יְדֵי זֶה הַכְּנִיעַ הָרַע עֵינַן וְהִמְשִׁיךְ

קדשת ארץ ישראל שהיא קדשת הזכרון בחינת והארץ אזור. (הלכות דנינים - הלכה ה, אות ה; ועין גם בן בקצור לקושי מותרין חלק א - תורה ויחי מקץ זכרון" - סימן נד)

גכד

אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך

בכל פרשת דברים עוסק משה רבנו להאיר הדעת הקדוש להודיע גדל רחמנות של ה' יתברך על ישראל לעולם אף-על-פי שעשו מה שעשו אף-על-פי-כן עדין ה' עמהם וכו'. ומחזקם בזה ואומר להם לא תיראום וכו'. וכן בפרשת ואתחנן מדבר בזה הרבה בענין עליונים למטה ותחתונים למעלה שהוא עקר הדעת (כמובא בלקוטי תניינא - סימן ז) לידע שעקר גדלת ה' יתברך נתגלה על-ידי האדם הזה שבוה העולם דיקא, כי המלאכים אין יודעים את ה' יתברך ואין להם בוח כמו הצדיקים שבוה העולם.

וזה ואתחנן אל ה' בעת ההוא וכו' אתה החלות להראות את עבדך את גדלך וכו'. אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. כי המלאך בחינת אל, כי נקראים אלים (תקוני זהר קכג). וזהו אשר מי אל שהם בחינת המלאכים אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך שאין שום מלאך שיכול לעשות כמעשיך וכגבורתך ודיקא מניהו. אבל בבני-אדם התחתונים שהם דרי מטה יש ויש שיכולים לעשות כמעשיך וכגבורתך שהם הצדיקים שהם מושלים בעולם שיכולים לברא עולמות, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (זהר חלק א ה.) על פסוק: ולאמר לציון עמי אתה, אל תקרי עמי אלא עמי. מה אגא עבדי שמניא וארעא במלולי אף אתה בן. וכן במקומות הרבה וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (שם ט: י.) על פסוק: כי בכל חכמי הגוים וכו'. מאין כמוד אבל בישראל יש כמוד וכו'. ועל-בן אני מבקש אעברה נא ואראה את הארץ וכו'. שהוא לבוא לארץ ישראל כי שם עקר כלליות העולמות ושם רואין עקר גדלת ישראל בבית-המקדש וכו'. והרבה בתפלות הרבה מאד על זה ואף-על-פי-כן לא פעל בקשתו עד שאמר לו ה' יתברך: רב לך אל תוסף דבר וכו'. שהוא בחינת סניג להכמה שתיקה שגלה לו שאחר כל מה שהשיג שאין שום מלאך ושרף יכול להשיג, אף-על-פי-כן עדין יש מקיפים גבוהים כל כך שאי אפשר להשיגם בחיותו ומכרח להסתלק בשביל זה ובכח זה דיקא יאיר בתלמידו יהושע בחינת השגת מלא כל הארץ כבודו עד שיהושע תלמידו הוא דיקא יכניסם לארץ ישראל בכחו והוא בעצמו אי אפשר לו לכנס לארץ ישראל. שכל זה הוא בחינת נוראות נפלאות הדעת הנ"ל

שה' יתברך עושה נפלאות גדולות וחסדים רבים ועצומים בשביל להודיע לבני-אדם גבורותיו להודיע לכל דרי מטה כי מלא כל הארץ כבודו וכו'.

וכן חוזר עמהם כל סדר מתן תורה וכו'. שהכל היה בשביל להאיר זה הדעת הקדוש בעולם. וכמו שכתוב שם (דברים ד, לה): אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו וכו'. וכן הולך ומבאר בכל סדר זה, כמו שכתוב (שם, לב): כי שאל נא לימים ראשנים הנהייה כדבר הגדול הזה וכו' מן השמים השמייעך את קלו וכו'. ודבריו שמעת מתוך האש וכו' פנים בפנים דבר ה' עמכם וכו'. שכל זה הזכיר אותם וחזר עמהם שיזכרו גדל כחו של זה האדם שבוה העולם שיכול לזכות לדבר עם ה' פנים בפנים וכו'. מה שאין מלאך זוכה לכך שזהו בחינת עליונים למטה ותחתונים למעלה וכו'. (הלכות נטילת ידים לסעודה ובציעת הפת - הלכה ו, אות פד)

גכה

ההר הטוב הזה והלבנן

כל הנקודות טובות שמוציאין בכל אחד מישראל, זה בחינת התנוצצות משיח, כי עקר הטוב הוא משיח, ועל-ידי-זה עקר קיום ובנין העולם, ועל-ידי-זה יהיה עקר בנין בית-המקדש והקרבת קרבנות וקמרת. וזה בחינת (דברים ג) ההר הטוב הזה הנאמר בבית המקדש. (הלכות השכמת הבקר - הלכה א, אות ח מתוך אוצר היראה - משיח ובנין ירושלים ובית-המקדש, אות א)

גכו

רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה

ועל-בן היה משה רבנו משתוקק כל כך לארץ ישראל והרבה בתפלות על זה מאד, כי משה הוא הרבי הראשון האמתי שעסק בהארת הדעת שהוא כלליות והתקשרות העולמות (כמובא בלקוטי תניינא סימן ו, עין שם כל הענין), על-בן היה מתלהב כל כך לארץ ישראל ובית-המקדש, כי עקר הדעת וכלליות העולמות הוא בארץ ישראל ובית-המקדש. אף עקר העפוב היה על-ידי המחלקת שהם מי מריבה שעל-ידי זה נגזר עליו שלא יבוא לארץ ישראל, וכמו שכתוב (דברים ג, כו): ויתעבר ה' בי למענכם וכו'. וזה בחינת רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. אל תוסף דבר וכו' זה בחינת סניג להכמה שתיקה. כי באמת ענין זה אי אפשר להבין ולהשיג ואפלו משה רבנו היה קשה לו מאד להשיג ענין זה, מדוע לא יזכה הוא לבוא לארץ ישראל ולא פעל בקשתו ברבוי תפלות

כאלה, וכמוכא במדרשים הרבה בזה שהתפלא משה מאד על זה שהוא פעל בתפלתו להציל כל ישראל שלא יכלו חס ושלום כמה פעמים, מה שהם חטאו באמת הרבה, והוא בעצמו שלא חטא כלל כי אם איזה שגיאה דקה במי מריבה וגם זה היה על ידם, כמו שכתוב: כי העשק יהולל חכם וכו'. כמו שאמרו רבותינו ז"ל במדרש רבה שמות, לא יועילו לו כל כך תפלות לפעל שיכנס לארץ ישראל וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (בספרי) על פסוק: אתה החלות וכו'. ומוכא בפרוש רש"י שם שאמר ממך למדתי להתפלל שאמרת ועתה הניחה לי וכו' וכי תופס הייתי כך וכו'. על-כן השיב לו הקדוש-ברוך-הוא: רב לך אל תוסף דבר.

כי באמת זהו בבחינת שתיקה, בחינת אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, כי הוא בחינת מקיפים הנבונים מאד מאד שאי אפשר להשיגם, כי משה היה בבחינת מה, בבחינה עליונה ונשגבה מאד. ועל-כן מה שנעשה עמו הוא בחינת אל תוסף דבר, בחינת שתיקה שהוא בחינת שתק כך עלה במחשבה שהשיב לו על מיתת רבי עקיבא. כי גם ענין רבי עקיבא היה בבחינה זאת כמו שכתוב בהתורה הנ"ל, עין שם. וזה שנסמך מיד לזה: וצו את יהושע וחזקו ואמצוהו כי הוא יעבר לפני העם הזה וכו', וכן בכמה מקומות שמוכיחם על שמכרח להסתלק בעבורם נסמך לזה מה שהבטיחו ה' יתברך שיהושע יכניסם לארץ ישראל, כמו שכתוב לקמן בפרשה זאת: וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי וכו'. יהושע הוא עובר לפניך אותו חזק וכו' וכן במקומות הרבה, כי זה נפלאות תמים דעים שאי אפשר להשיג כלל, כי דיקא על-ידי הסתלקות משה לעלא ולעלא על-ידי זה היה כח ליהושע להכניס את ישראל לארץ.

כי כבר מבאר שכל מה שהצדיק עולה למעלה יתרה לבחינת מקיפים עליונים יותר הוא יכול להאיר בדרגי מטה ביותר בחינת מלא כל הארץ כבודו. ועל-כן מעצם רבוי הפגמים של ישראל, ובפרט רבוי התלונות והמחלקת שלהם שזה גרוע מן הכל, על-ידי זה לא היה אפשר להכניסם לארץ ישראל ששם עקר התגלות הדעת כי מלא כל הארץ כבודו כי אם על-ידי הסתלקותו, כי היה מכרח לעלות לעליה גדולה כל כך שאי אפשר להשיג בזה העולם כלל כי אם על-ידי הסתלקות ממש שנסתלק ברעוא דרעיון בבחינת מ"ה העליון מאד מאד עד שעל-ידי זה דיקא היה יכול להאיר לתלמידו יהושע בחינת הארת מלא כל הארץ כבודו שהוא השגת התלמיד בחינת יהושע כמו שכתוב בהתורה הנ"ל:

ובזה פעל לדורות שאפלו כשיתגברו העוונות ויתרב הבית וישראל גלה גלה מעל אדמתו, כמו שכבר

נתקנים שתי פעמים בעוונותינו הרבים וקץ האחרון סתום ונפלא מאד מעין כל, אף-על-פי-כן ימצאו צדיקים נוראים גם בעקבות משיח בקץ האחרון שישנו השגות עצומות מאד ויאירו בישראל כי מלא כל הארץ כבודו ושאין שום יאוש בעולם כלל, ואף-על-פי שהבעל דבר והספרא אחרא וחילותיהם יתפשטו ויתגברו כמו שיתפשטו בפרטיות על כל אחד ואחד, ובכלליות ברבוי המחלקת שיהיה קטגוריא גדולה בין התלמידי חכמים כמו שנתקנים עכשו בעוונותינו הרבים שזה עקר חבלו של משיח כמו שאמרו רבותינו ז"ל בכתבות דף קיב. ומוכא ברש"י שבת קיח. אף-על-פי-כן ימהר ויחיש לנאלנו על-ידי הארת דעתם הקדוש בעולם, כי אף-על-פי שתתגבר הספרא אחרא כל כך עד שיהיו מכרחים הצדיקי אמת בחינת משה להסתלק מן העולם, אף-על-פי-כן על-ידי זה תהיה הישועה והנאולה ויהפך אכלם לששון.

כי הסתלקות והעלמת הצדיקים היא הצרה הגדולה והמרה מכל הצרות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: קשה סלוקן של צדיקים כפלים כחרבן בית-המקדש וכו'. אבל גם זה יתהפך לטובה ולנחמה, כי דיקא על-ידי הסתלקותם לעלא ולעלא וכו', יעלו לבחינת מקיפים גבוהים ונשגבים כל כך עד שמשם דיקא יאירו ביותר בחינת מלא כל הארץ כבודו לתלמידיהם שהם בחינת יהושע, וכן מדור לדור, עד שיפעלו ויגמרו מה שהתחילו להאיר בעולם דעת הנ"ל שידעו הכל כי מלא כל הארץ כבודו וישובו לה' יתברך באמת שעל-ידי זה תבוא הנאולה. כי מרבוי הפגמים והעוונות הכרחו לעלות לעליות גדולות כל כך שאי אפשר לעלות לשם כשהם מלבשים בגוף בזה העולם. כמובן כל זה משיחותיו הקדושים. וזהו בחינת מיתת הצדיקים שמכפרת על עוון הדור, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מועד קטן כח.), כי אז דיקא עולים כל כך עד שיכולים להאיר בתלמידיהם בחינת יהושע כי מלא כל הארץ כבודו וכו'. ולהחזיר את ישראל בתשובה על-ידי זה ולהוציאם מעוונות ולכפר עוונותיהם הקודמים וכו'. כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. (הלכות נטילת ידים לסעודה ובציעת הפת - הלכה ו, אות פא)

גכח

יצו את יהושע וחזקו ואמצוהו

כי איתא במדרש זה לשונו: לפי דרכנו למדנו שאין מחזקין אלא למחזקין ואין מזרזין אלא למזרזין. ולכאורה הוא פליאה כי אם פן מהיכן ההתחלה. אף כבר דברנו בזה במקום אחר שיש כמה דברים שהם תלויים זה בזה ואין יודעין מהיכן ההתחלה (כמו שמבאר בסמ"ח יט לקוטי א) ובאמת הוא נפלאות

אבותינו הקדושים, להאמין שכל הדברים מקשרים
 בחי החיים, כי הוא יתברך ברצונו בראם יש מאין,
 והוא מחיה ומקים את כלם בכל עת ורגע, כמו
 שכתוב: "ואתה מחיה את כלם". אבל האפיקורסים
 חכמי הטבע, שרוצים להגביר חכמת הטבע בעולם,
 על-ידי זה הם רוצים לעקר כל הדברים ממקור
 ושרש חייתם, ועל-כן נקראים מתים בחייהם, מאחר
 שאינם ממשיכין חיות ממקור החיים לפי דעתם
 הרעה והסכלה, ועל-כן הם טמאים ומטמאים
 בטמאה חמורה מאד, כי הם מבחינת סמרא דמותא
 שהוא אבי אבות הטמאה. אבל בישראל כתיב:
 "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום".
 (הלכות גזיקין - הלכה ד, אות לג לפי אוצר הראה
 - אמונה, אות קפא)

הד

חיים כלכם היום

חיים כלכם היום - דיקא, כי צריך לחדש החיות
 בכל יום ויום, כאלו הוא מתחיל לחיות היום. וזהו
 "חיים כלכם היום". 'היום' דיקא. (הלכות תפלין -
 הלכה ה, אות כה)

הד

חיים כלכם היום

בין צדיק, בין בינוני, בין רשע, כל זמן ששם ישראל
 נקרא עליו צריך בכל יום להתחיל מחדש וכו'. וזהו
 בחינת (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים
 כלכם היום - 'חיים כלכם היום' דיקא, כי צריך
 לחדש החיות בכל יום ויום כאלו הוא מתחיל לחיות
 היום. וזהו "חיים כלכם היום". 'היום' דיקא כג"ל.
 (הלכות תפלין - הלכה ה, אות כה)

הה

כי הוא חכמתכם ובינתכם

ואמרו רבותינו ז"ל: זה השבון תקופות ומזלות, דהינו
 לקבע חדשים ... דהינו שיתמלא פגימת הלבנה ולא
 יהיה בה שום מעוט ויהיה אור הלבנה כאור החמה
 וכו', דהינו שתתמלא ותשלם האמונה בשלמות בלי
 שום פגם ומעוט כלל רק תהיה כאור החמה, דהינו
 שיהיה חזק באמונתו, שהיא בחינת לבנה, שהיא
 במה שאין השכל משיג ומבין יהיה חזק בו כל כך
 ויאיר בשכלו כאלו הוא רואה ומבין בשכלו ממש,
 שזהו עקר שלמות האמונה שיהיה דומה לו כאלו
 רואה בעיניו ממש, שזהו בחינת אור הלבנה כאור
 החמה. (הלכות ראש חדש - הלכה ו, אות א)

תמים דעים והוא מסתרי נפלאות הבחירה שהוא
 הפלא הגדול שבכל פלאות הנורא יתברך שמו ואי
 אפשר להשיג זאת כי באמת אין יודעין מהיכן
 ההתחלה. אך באמת כל ההתחלה והסוף והאמצע
 והתכלית שלנו הכל הוא על-ידי הצדיק האמת
 שבכל דור שהוא בחינת משה רבנו שהוא הרבי
 הראשון של כל ישראל וממנו ההתחלה ואצלו כל
 תכליתנו ותקותנו. כי מ'ה ש'היה הוא שיהיה כמו
 שאמרו רבותינו ז"ל וההתחלה של הצדיק האמת
 בחינת משה בעצמו אי אפשר לנו להשיג כלל ואין
 לנו להרהר בזה כלל איך זכה ילוד אשה להשגה
 כזאת וכו'. אך אחר שבכך זכינו לקבלת התורה
 ממושה רבנו ולהמשיך דעתו הקדושה בכל דור ודור
 על-ידי צדיקי אמת שבכל דור, על-ידי זה הודות
 לאל יש לנו מהיכן להתחיל כי מנעורינו מגדלין
 אותנו בקדשת ישראל כי התינוק בשנולד מלין אותו
 ביום השמיני מיד. ואחר כך בשמתחיל לדבר
 מתחילין לדבר עמו בלשון הקדש וללמדו תורה
 ותקף מלבישין אותו בציצית וכו' על-כן בודאי יש
 לנו במה להתחזק בעזרת ה' יתברך ועל-כן דקדק
 אדוננו מורנו ורבנו ז"ל בהתורה ז' (לקוטי מוהר"ן
 חלק ב), ואמר שעל-ידי הדעת של בן ותלמיד כל מי
 שהוא איש חיל ואינו שלימוזלניק יכול לקבל הארת
 הרצון בשעת האכילה כי צריך שיהיה חזק בעצמו
 ואז יחזקו אותו יותר עד שיוזכה להארת הרצון כי הא
 בהא תליא כל מה שחזק יותר יכול לקבל הארת
 הרצון יותר וכל מה שהרצון מתפשט ומתגדל יותר
 הוא חזק ביותר וכו' וההתחלה אי אפשר לידע. אך
 באמת עקר ההתחלה שלנו הוא ממושה רבנו עליו
 השלום ומצדיקי אמת שבכל דור וכו"ל. כי אין
 מחזקין אלא למחזקין וכו' ואף-על-פי-כן צריך
 האדם להתחזק בעצמו הרבה ולא יהיה שלימוזלניק,
 כי אף-על-פי-כן יש לו בודאי בחירה בכל דור ובכל
 יום בפני האדם וכפי הזמן וכפי ההרפתקאות
 והמארעות שעוברים עליו כי בהכרח שישאר לו
 בחירה כי לא נברא בזה העולם כי אם בשביל
 הבחירה. אך מי שחזק באמת יכול להתחזק ברצון
 כי הרצון חפשי לעולם. וזה אי אפשר לסתור בשום
 אופן בשום מניעה שבעולם, כי אף-על-פי-כן אני
 חפץ ומשתוקק ברצון חזק אל האמת לאמתו.
 (הלכות פדיון בכור - הלכה ה, אות לג)

הד

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום

עקר החכמה דקדשה הוא להעלות ולקשר כל
 הדברים למקור החיים על-ידי שאנו הולכים בדרך

כֹּה אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו

אֵלָיו וְלֹא לַמִּדּוֹתָיו. כִּי שָׁמוּ הוּא אֶחָדוֹתוֹ וְעַצְמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּבִיכּוֹל, וְאֵין בּוֹנֵתָנוּ בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְכוּ' כִּי אִם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד, לְמִי שֶׁנַּעֲלָה עַל הַכֹּל, אֲשֶׁר צִמְצַם אֶת עַצְמוֹ וְקָרָא אֶת עַצְמוֹ בַּשְּׁמוֹת הָאֵלוֹ וְנָתַן לָנוּ רְשׁוֹת לְקִרְוָתוֹ בָּהֶם. אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְרוֹמֵם וְנִשְׂא מֵהֶם אֲבָל סוּף כָּל סוּף בְּשֵׁאֵנוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ בַּשְּׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בּוֹנֵתָנוּ אֵלָיו לְבַדוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּבַחֲיִנַת (נְחֻמְיָה ט): וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדָךְ וּמְרוֹמֶם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה, הֵינּוּ בְּשֵׁאֵנוּ מְבָרְכִין שֵׁם כְּבוֹדוֹ בּוֹנֵתָנוּ לְמִי שֶׁהוּא מְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתַהֲלָה.

כִּי בּוֹדָאֵי הוּא יִתְבָּרַךְ בַּעֲצוֹמוֹ, בְּבִיכּוֹל, מְרוֹמֵם וְנִשְׂא מִכָּל הַשְּׁמוֹת וְהַכְּבוֹנוֹים וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וּמִכָּל הָעֲבוֹדוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, רַק שֶׁבְּאֵמַת זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהִשְׁיֵג. רַק שֶׁנָּתַן לָנוּ רְשׁוֹת לְקִרְוָתוֹ בַּשְּׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁמִּסֵּר לָנוּ עַל-יְדֵי מִשְׁחָה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁבְּשֵׁאֵנוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בְּאֵלוֹ הַשְּׁמוֹת אֲנוּ מוֹגִיעִין עֲדֵיו יִתְבָּרַךְ בַּעֲצוֹמוֹ, בְּבִיכּוֹל, כְּמוֹ מִמֶּשׁ בְּשִׁקּוֹרִין אֵיזָה אָדָם בְּשָׁמוֹ וּמְדַבְּרִין מִמֶּנּוּ שֵׁאֵין אֲנוּ מְדַבְּרִין מֵהַשֵּׁם בַּעֲצוֹמוֹ שֶׁל הָאָדָם, רַק בּוֹנֵתָנוּ בְּדַבּוּרְנוּ לְזֶה הָאָדָם שֵׁאֵנוּ מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ. (הַלְכוֹת בְּרַפְתִּי הַשַּׁחַר – הַלְכָה ג, אוֹת לר)

רַק הַשְּׁמֹר לָךְ ... פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרוֹמֵם וּמִנִּשְׂא וְנִשְׁגָב מְאֹד לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וּמִכָּל הַמַּחְשְׁבוֹת, כִּי לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בַּהּ כָּלֵל, וְאֵי אֶפְשָׁר לְדַעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁיבְטָל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מַחֲזוֹ דְהָאֵי עֲלָמָא בְּתַכְלִית הַבְּטוּל, וְאִזּוּכָה לְהַכְּלִל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אַךְ בְּשַׁעַה שֶׁנִּתְבְּטַל וְנִכְלָל בְּאֵין-סוּף, זֶה אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם יְדִיעָה, כִּי שֵׁם הוּא לְמַעְלָה מִכָּל בַּחֲיִנַת דַּעַת, וְעַקֵּר הַיְדִיעָה הוּא בְּשַׁחֲזוֹר מִהַבְּטוּל וְזוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ תוֹרָה מְאֹר הַזְרִיחָה שֶׁל הַרְשִׁימָה מִהַבְּטוּל זֶה עַקֵּר הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי זֶה עַקֵּר הַתְּנַלּוֹת וְהַשְּׁנֵת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, כִּי רַב הָעוֹלָם אֵין זוֹכִין לְבַחֲיִנַת הַבְּטוּל הַנִּלְ, וְאֵין יְדִיעָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּנַלּוֹת שֶׁמְמַשִּׁיכִין לָהֶם הַצְּדִיקֵי-אֵמַת מִהַרְשִׁימוֹ הַנִּלְ, כִּי הַשְּׁנֵת כָּל הַנְּבִיאִים וְכָל הַחֲכָמִים וְכָל הַתְּנַלּוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁקְּבָלְנוּ מִפִּי מִשְׁחָה רַבְּנוּ, עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, וְכָל הַתְּנַלּוֹת הַתְּנַלּוֹת שֶׁנִּלְוּ הַצְּדִיקִים אֲמַתִּיִּים שֶׁבְּכָל דוֹר וְדוֹר, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מְאֹר הַתְּנַלּוֹצְצוֹת שֶׁל הַרְשִׁימוֹ הַזֹּאת, שֶׁמִּשְׁשָׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְּׁנֵת וְרוּחֵי-הַקְּדוּשָׁה שֶׁל כָּל הַחֲכָמִים אֲמַתִּיִּים, כִּי עַקֵּר יְדִיעַת

אֱלֹקוֹתוֹ הוּא מִשָּׁם, וְהוּא עַקֵּר הַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא.

וְעַקֵּר הוּא הַזְּכָרוֹן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב רַק הַשְּׁמֹר לָךְ וְשִׁמְרֵם נִפְשֵׁךְ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי הוּא אֱלֹקֶיךָ בַּחוּרְבַּ וְכוּ' כִּי מַחֲמַת שֵׁאוֹר הַשְּׁנֵת אֱלֹקוֹתוֹ גְּבוּהָ וְנִשְׁגָב וְנַעֲלָה מְאֹד, וְלִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בַּיה כָּלֵל כִּי אִם לְמַעְלָה מִהַמַּחְשְׁבָה, בְּבַחֲיִנַת תַּכְלִית הַבְּטוּל שֵׁם זוֹכִין שֵׁאֵיִר וְיִזְרִיחַ לוֹ אוֹר הָאֵין סוּף כְּפִי מַה שֶׁזוֹכָה אֲשֶׁרֵי לוֹ. עַל-כֵּן בַּעַת שֶׁחֲזוֹר מִהַבְּטוּל צְרִיךְ לְשִׁמְרֵם אֶת הַזְּכָרוֹן מְאֹד, דְּהֵינּוּ שִׁיקְדָשׁ כָּלֵי מַחוּ כְּדֵי שִׁיְהִיו כְּלִים רְאוּיִים לְקַבֵּל אוֹר הַזְרִיחָה שֶׁל הַרְשִׁימָה כְּדֵי שִׁיקְבֵּל תוֹרָה מִשָּׁם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עַקֵּר הַשְּׁנֵת אֱלֹקוֹתוֹ כְּנִלְ. כִּי מְגַדֵּל עַצְמוֹ הָאוֹר אֵינוֹ יוֹכֵל לְכַנֵּס לְתוֹךְ הַכְּלִים אִם אֵינֶם רְאוּיִים לָכֶךְ, וְאִזּוּ חֵם וְשְׁלוֹם נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ אוֹר הַגְּדוֹל הַזֶּה. וְזֶה בַּחֲיִנַת פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ, כִּי אֶף-עַל-פִּי שֶׁבְּשַׁעַת הַבְּטוּל רָאָה בְּעֵינָיו מַה שֶׁרָאָה, אֶף-עַל-פִּי כֵּן אַחַר כֵּךְ בְּקַל יוֹכֵל לְשַׁכַּח מַה שֶׁרָאָה בְּעֵינָיו בַּעֲצוֹמוֹ. וְעַל-כֵּן הַזְּכִיר הַכְּתוּב עַל זֶה מְאֹד לְשִׁמְרֵם אֶת הַזְּכָרוֹן. דְּהֵינּוּ שִׁיקְדָשׁ כָּלֵי מַחוּ וְדַעַתוֹ כְּדֵי שִׁיּוֹכֵל לְקַבֵּל תוֹרָה עַל-יְדֵי אוֹר הַרְשִׁימוֹ כְּדֵי שִׁיזְכֹּר הֵיטֵב אוֹר הַזְרִיחָה וְהַתְּנַלּוֹצְצוֹת שֶׁל הַבְּטוּל שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עַקֵּר הַשְּׁנֵת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּנִלְ. (הַלְכוֹת תְּפִלַּת עֶרְבִית – הַלְכָה ד, אוֹת ה לְפִי אוֹצֵר הַיְרָאָה – הַשְּׁנֵת אֱלֹקוֹת, אוֹת יד)

פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים ... וְהוֹדַעְתָּם לְבְּנֵיךָ וּלְבְּנֵי בְּנֵיךָ

כָּלֵל הַתְּנַלּוֹת וְהַמְצוֹת הוּא בַּחֲיִנַת זְכָרוֹן לְאֲדַבְּקָא מַחְשְׁבָתָא בְּעֲלָמָא דְאֵתִי, כִּי שִׁכַּר מַצּוּה בְּהָאֵי עֲלָמָא לִיבָא, כִּי אִם בְּעוֹלָם הַבָּא שֶׁכָּלוּ טוֹב וְכָלוּ אַרְךָ, וְגַם כִּי עַל-יְדֵי זֶה עַקֵּר קִיוֹם הַתְּנַלּוֹת וְהַמְצוֹת, כִּי בְּשׁוֹזְכִין לְשִׁמְרֵם אֶת הַזְּכָרוֹן הֵיטֵב לְאֲדַבְּקָא מַחְשְׁבָתָא בְּעֲלָמָא דְאֵתִי, אֵזִי בּוֹדָאֵי לֹא יְהִיָּה כְּרוּךְ אַחַר תְּאֻוֹת לְבוֹ וּבּוֹדָאֵי יַעֲסֵךְ רַק בְּתוֹרָה וּמַצּוֹת כָּל יָמָיו, וְעַל-כֵּן הַזְּכִירָה הַתְּנַלּוֹת מְאֹד לְבַל נִשְׁכַּח אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתְּנַלּוֹת הַזֹּאת, כִּי הָעַקֵּר הוּא הַזְּכָרוֹן הַנִּלְ שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עַקֵּר קִיוֹם הַתְּנַלּוֹת. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְלַמֵּד תוֹרָה בְּיוֹתֵר עִם בְּנָיו הַזְּכָרִים דִּיקָא, כִּי בְּנִים זְכָרִים הֵם בַּחֲיִנַת הַזְּכָרוֹן הַנִּלְ, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא זְכָר כִּי עַל יְדוֹ נִשְׂאָר זְכָר הָאֵב לְדוֹרוֹת, וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שִׁשׁוּמְרִין אֶת הַזְּכָרוֹן הַנִּלְ הֵיטֵב שֶׁזְּכָרִין וּמְדַבְּקִין מַחְשְׁבָתוֹ הֵיטֵב בְּעֲלָמָא דְאֵתִי שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּצַחִי וְקִים לְעַד, וּמְכַנְיַעִין בַּח הַמְדָּמָה שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת תְּאֻוֹת הַבְּהַמִּיּוֹת, וְהָעַקֵּר עַל-יְדֵי קִדְשַׁת הַזּוּג וְתַקוּן הַבְּרִית עַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכַנֵּס זְכָרִים, וְאִזּוּ מְהִיב הָאֵב לְלַמֵּד

אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֶתְּם לְכָל הָעַמִּים
 נֹאמֵר בְּהַעֲבֹדָה זֹרָה: "אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם", כִּי הָעֲבֹדָה
 זֹרָה נְמַשְׁכֶּת מִחֻלְקָם וְשָׂרְשָׁם, כִּי חֻלְקָם וְשָׂרְשָׁם הוּא
 גִּשְׁמִיּוֹת הָעֵשִׂיָה, שְׂמֵשֶׁם אַחִיּוֹת הָעֲבֹדָה זֹרָה. וּבִזָּה
 אֶפְשֶׁר לְהִבִּין מָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פְּסוּק:
 'אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם, שֶׁהִקְשָׁה לָהֶם: וְכִי חָלַק לָהֶם ה'
 יִתְבָּרַךְ אוֹתָם שֶׁיַּעֲבֹדוּ אוֹתָם, וְהֵלֵא גַם הֵם מִזְהִרִין
 שֶׁלֹּא לַעֲבֹד עֲבֹדָה זֹרָה! וְעַל-כֵּן פָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל:
 'אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם' — לְהַאִיר לָהֶם. וְלִכְאוּרָה קִשְׁיָה
 לְהִבִּין פְּרוּשָׁם: וְכִי לָהֶם לְבָדָם נִתְּנוּ לְהַאִיר, הֵלֵא גַם
 אֲנִי צְרִיכִין הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְכוּ' לְהַאִיר לָנוּ. וְאֶדְרָבָא,
 כָּל הָעוֹלָם וּמְלֵאוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבְלֵנוּ! אֵךְ
 בְּאֵמֶת, מַחֲמַת שֶׁעָקַר אַחִיּוֹת הָעַבּוּדִים הוּא רַק
 מְגִשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם אֲשֶׁר מִשֶּׁם אַחִיּוֹת הָעֲבֹדָה זֹרָה,
 עַל-כֵּן נִקְרָא הָעֲבֹדָה זֹרָה "חֻלְקָם", כִּי מִשֶּׁם חֻלְקָם
 וְשָׂרְשָׁם מִבְּחִינַת גִּשְׁמִיּוֹת אֲשֶׁר מִשֶּׁם אַחִיּוֹת הָעֲבֹדָה
 זֹרָה. וְזֶהוּ אֲשֶׁר חָלַק לָהֶם — לְהַאִיר לָהֶם, כִּי גִשְׁמִיּוֹת
 הַהֶאֱרָה שֶׁל כָּל צִבְיָא הַשָּׁמַיִם בְּנוֹדָאֵי לֹא נִתֵּן לְחֻלְקָנוּ
 כָּלָל כִּי אִם לְחֻלְקָם לְבַד, כִּי חֻלְקָנוּ הוּא רַק ה'
 יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ, וְכְמוֹ
 שֶׁכְּתוּב: ה' מָנַת חֻלְקֵי וְכוּסֵי וְכוּ', חֻלְקֵי ה' אָמְרָה
 נִפְשֵׁי וְכוּ' וְאֶפְלוּ בְּכָל הַדְּבָרִים הַגִּשְׁמִיִּים אֲנִי צְרִיכִים
 לְהַתְּדַבֵּק בָּהֶם יִתְבָּרַךְ, לְהַעֲלוֹת מְקוֹר חַיּוּתָם לָהֶם
 יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי אִין לָנוּ חֻלְקָ בְּגִשְׁמִיּוֹת שֶׁל שׁוּם דְּבָר
 כִּי אִם בְּרוּחָנִיּוֹת וְחַיּוּתוֹ לְבַד, וּמַחֲמַת זֶה אֲנִי
 רְחוּקִים לְגַמְרֵי מִהָעֲבֹדָה זֹרָה שֶׁהִיא נֶאֱחָזֶת
 בְּגִשְׁמִיּוֹת וּפְסֻלַת הָעֵשִׂיָה לְבַד. וְעַל-כֵּן נֹאמֵר
 בְּיִשְׂרָאֵל: אֱלֹהִים לֹא יָדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם, כִּי בְּנוֹדָאֵי
 אִין לָנוּ שׁוּם חֻלְקָ כָּלָל בְּהָעֲבֹדָה זֹרָה, שֶׁהִיא נֶאֱחָזֶת
 בְּגִשְׁמִיּוֹת הַחֹמֶר לְבַד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נִפְשׁוֹ,
 בְּחִינַת רוּחָנִיּוֹת לְבַד, אֲבָל עַבּוּדִים אַחִיּוֹתָם בְּגִשְׁמִיּוֹת
 הָעוֹלָם. (הַלְכוֹת עֲבֹדַת אֱלִילִים — הַלְכָה ב, אוֹת ו)

אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ אֶתְּם לְכָל הָעַמִּים
 יִשְׂרָאֵל בְּשָׂרְשָׁם הֵם בְּבְחִינַת לְמַעְלָה מִהַזְּמָן,
 בְּחִינַת 'אִין מְזַל לְיִשְׂרָאֵל'. כִּי כָּל סֵדֵר הַזְּמָנִים הֵם
 עַל-יְדֵי הַכּוּכְבִּים וְהַמְּזֻלוֹת, וְיִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעְלָה
 מִהַכּוּכְבִּים וּמְזֻלוֹת, לְמַעְלָה מִהַזְּמָן, בְּבְחִינַת
 הַנֶּאֱמָר בְּאַבְרָהָם: "הַבְּטֹנָא הַשְּׂמִימָה וְכוּ', כֹּה
 יִהְיֶה זֶרְעֶךָ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, שֶׁהַגְּבִיּוּה לְמַעְלָה
 מִהַכּוּכְבִּים. וְזֶה: "וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ"
 שֶׁיִּשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִזְּרַעוֹ יִהְיוּ מִבְּחִינַת זוּ, מִבְּחִינַת
 לְמַעְלָה מִהַכּוּכְבִּים וּמְזֻלוֹת, לְמַעְלָה מִהַזְּמָן. אֲבָל
 הָעַבּוּדִים אֲמוֹת־הָעוֹלָם הֵם תַּחַת הַזְּמָן, כִּי הֵם
 מְשַׁקְעִים בְּכָל הַתְּאוּזוֹת וְהַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכָּלֵם הֵם
 תַּחַת הַזְּמָן. וְזֶה בְּחִינַת מָה שֶׁנֹּאמַר עַל הַשֶּׁמֶשׁ

תּוֹרָה עִם בְּנֵי הַזְּכָרִים, בְּכַדִּי לְהַכְנִיעַ הַמְּדַמָּה גַם
 אֲצִלָּם וְלְהַכְנִים בָּהֶם בְּאֵמֶת הַזְּכוּרִין דְּקַדְשָׁה
 לְאֶדְרָבָא מִחֻשְׁבָּתָא בְּעֻלְמָא דְאֵתִי שׁוּזָה כָּלֵל הַתּוֹרָה
 כַּנ"ל. וּמַחֲמַת שֶׁצְרִיכִין לְבַרֵּר הַזְּכוּרִין הַנ"ל שֶׁהוּא
 בְּחִינַת בֵּן זָכָר בְּבִירוֹר אַחֵר בְּרוּר, הֵינּוּ כִּי בְּתַחֲלָה
 צְרִיכִין לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מִבְּחִינַת רַע עֵינַי, וְאַחֵר כִּף
 צְרִיכִין לְבַרֵּרוֹ עוֹד יוֹתֵר וְלְהַכְנִיעַ גַּם הַמְּדַמָּה שֶׁפּוֹגֵם
 בְּעֵינָיִם, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נִפְגַּם הַזְּכוּרִין הַנ"ל, שׁוּזָה בְּחִינַת
 מָה שֶׁרַק אֲצִל יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הִיְתָה מִסְּתוֹ
 שְׁלָמָה, כִּי מִתַּחֲלָה הָיוּ צְרִיכִין לְבַרֵּר הַזְּכוּרִין בְּחִינַת
 הוֹלְדַת בְּנִים וְזָכָרִים דְּקַדְשָׁה מִבְּחִינַת קַלְפַת עֵשׂוֹ
 וְיִשְׁמַעְאֵל, נִמְצָא שֶׁהַבְּרוּר הַזֶּה בְּשְׁלָמוֹת הוּא
 בְּבְחִינַת הָאֵב וְהַבֵּן וְהַבֵּן שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלִשְׁת
 הָאֲבוֹת שֶׁהֵם זָכוּ בְּשְׁלָמוֹת לְבַרֵּר הַזְּכוּרִין הַנ"ל, עַד
 שֶׁזָּכוּ שֶׁנִּשְׁאָר זָכָרִים דְּקַדְשָׁה לְדוֹרוֹת עוֹלָם, כְּמוֹ
 שֶׁנֹּאמַר: וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ'. וְהַכֵּל עַל-יְדֵי
 קַדְשַׁת הַמִּטָּה שְׁלָמָה שֶׁהַעֲמִיד יַעֲקֹב, וְעַל כֵּן מִחֻב
 הָאֵב לְלַמּוֹד תּוֹרָה עִם בְּנֵי וְעִם בְּנֵי בְּכַדִּי לְבַרֵּר
 הַזְּכוּרִין בְּשְׁלָמוֹת שׁוּזָה כָּלֵל הַתּוֹרָה. וְזֶה שֶׁכְּתוּב
 הַשֶּׁמֶר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח וְכוּ' וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי בְּנֶיךָ
 וְכוּ', כִּי עָקַר הַהוֹדָעָה לְבָנֵינוּ וְלָבָן הוּא רַק בְּשִׁבְלֵי
 לְשַׁמֵּר אֶת הַזְּכוּרִין הַיָּטִב. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כָּל
 שֶׁהוּא תַלְמוּד חֶכֶם וּבְנֵי וּבְנֵי בְּנֵי שׁוּב אִין הַתּוֹרָה
 פּוֹסְקַת מִזְּרַעוֹ, כִּי עָקַר בְּרוּר הַזְּכוּרִין שֶׁהוּא כָּלֵל קִיּוּם
 הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת לְמוּד הַתּוֹרָה עִם בְּנֵי וּבְנֵי
 בְּנֵי כַּנ"ל. וְזֶה שֶׁפָּרְשׁוּ הַתּוֹסֵפֶת שְׂדִיקָא כְּשֶׁרוֹאִין זֶה
 אֶת זֶה, כִּי עָקַר בְּרוּר הַזְּכוּרִין הַנ"ל תְּלוּי בְּתַקּוּן
 הָעֵינָיִם כַּנ"ל, וְכַמְבָּאָר בַּפְּנִיִם. (הַלְכוֹת מְלַמְּדִים
 וְתַלְמוּד תּוֹרָה — הַלְכָה ג לְפִי אוֹצֵר הַיִּרְאָה — תַלְמוּד
 תּוֹרָה וְקִרְיַאת הַתּוֹרָה, אוֹת גב)

וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי בְּנֶיךָ

שֶׁרַשׁ הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת עֵתִיק יוֹמִין בְּחִינַת זְקָן
 בְּחִינַת אָבוּהָ דְאָבָא, וְאַחֲרֵי-כֵן צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ
 בְּחִינַת לְבוּשֵׁינ שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלִים וְצַמְצוּמִים לְקַבֵּל
 הַמַּחֲזִין בְּתוֹכוֹ, שׁוּזָה בְּחִינַת הַלְבוּשֵׁינ שֶׁמִּמְשִׁיךְ הָאֵב
 לְבָנוּ כַּמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל-כֵּן מְסַגֵּל בְּיוֹתֵר
 שֶׁהַבֵּן יִקְבַּל תּוֹרָתוֹ וְחֻכְמָתוֹ מֵאָבִיו וּמֵאָבִי אָבִיו, וְהֵם
 מַחֲזִיכִים בָּזֶה בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ
 וּלְבָנֵי בְּנֶיךָ. וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל כָּל שֶׁהוּא
 תַלְמוּד חֶכֶם וּבְנֵי וּבְנֵי בְּנֵי שׁוּב אִין הַתּוֹרָה פּוֹסְקַת
 מִזְּרַעוֹ, כִּי כִף דְּרַךְ הַמְּשַׁכֵּת וְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת הַתּוֹרָה
 מִשְׂרָשָׁה שֶׁהוּא בְּבְחִינַת עֵתִיק עַד כֵּן הַבֵּן כַּנ"ל.
 וְעַל-כֵּן כָּל בְּחִינַת הַתּוֹרָה מְשַׁלֵּשֶׁת בְּבְחִינַת אוֹרִיִין
 תְּלִיתָאֵי כַּמְאָמַר רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה. (הַלְכוֹת
 מְלַמְּדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה — הַלְכָה א לְפִי אוֹצֵר הַיִּרְאָה
 — תַלְמוּד תּוֹרָה וְקִרְיַאת הַתּוֹרָה, אוֹת ג)

אש אכלה הוא ... ודבריו שמעת מתוך האש

גדר האדם הוא מדבר, והוא כנגד יסוד האש, כידוע. כי אף-על-פי שכל יסוד כלול מכל הארבעה יסודות, אף-על-פי-כן האדם המדבר הוא מבחינת יסוד האש שבאש שבארבעה יסודות, כמוכא. וכזה עקר בחירת האדם, שנברא רק בשביל זה, הינו לסור מהאש הרע והטמא שבווער לכל התאוות, רחמנא לצלן, ולזכות להכיר ולידע את השם יתברך, שהוא בחינת 'אש אכלה'. אך גם בענין התקרבות להשם יתברך צריכין לזהר מאד, שלא יבער האש הקדושה שבלבו חוץ מהמדה, שזה בחינת 'אזהרה' "פן יחרסו", שהזכירו ישראל בשעת מתן תורה. כי תקף בשרו ציין להתקרב באמת להשם יתברך, צריכין לזהר מאד מהריסה, שלא ידחק את השעה, חס ושלום, כי רב ההרפתקאות והנפילות וההתרחקות של רב בני-אדם הוא רק על-ידי זה, כי זה ידוע כי הכל חפצים ליראה את שמו, ואפלו הגרוע שבגרועים, בודאי הוא חפץ ומשתוקק הרבה לשוב להשם יתברך; רק עקר העכוב מחמת שכל אחד היה מרצה מאד לחטף כל השוב בפעם אחת, ולכנס ולהתקרב אל הקדושה בתכלית השלמות תקף בפעם אחת ובשעה ראשונה. ומחמת שבאמת צריכין להמתין הרבה, ולהרבות בתפלה ותחנונים, ולהתחזק עצמו מאד מאד בכל מה שעובר עליו, ולצפות הרבה לישועת השם עד שייזכה להתקרב להשם יתברך בשלמות על-ידי זה רבים לא יכלו לעמוד בנסיון זה, ומתרשלים מלפנת על חיייהם הנצחיים, עד שמתרחקים לגמרי כמו שמתרחקים, רחמנא לצלן, ובשביל זה צריכין לזהר מאד להשתדל להתקרב אל צדיקי-אמת, כי זה עסק של צדיקי-אמת, להלהיב לב בני-ישראל שיתלהבו להשם יתברך ברשפי שלהבת? ה ובהשתוקקות גדול מאד; אבל נזהרים מאד מבחינת רוח סערה, שלא יבעיר האש יותר מדי בבחינת הריסה, חס ושלום, וכמבאר במקום אחר, כי צריכין לזהר מאד מבחינת דוחק את השעה אפלו בענין ההתקרבות אל הקדושה, כי אף-על-פי שבאמת בודאי צריכין לזרו ולמהר מאד מאד להמלט על נפשו, ובפרט מי שכבר נכשל ונלכד במה שנלכד, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן אי אפשר לדחוק את השעה, וצריכין להמתין ולהמתין עד ישקיף וירא ה' משמים, ולהרבות בתפלה ותחנונים לפניו יתברך. וגם בזה אסור לדחוק את השעה, שיתמלא בקשתו תקף, רק בבחינת "קוה אל ה', חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: ואם לא נתמלא בקשתך

והירח והכוכבים: "אשר חלק ה' אלקיך אתם לכל העמים", ופרשו רבותינו ז"ל: אשר חלק להם להאיר להם. ולכאורה הדבר תמוה: וכי להם לבדם הם מאירים ולא לנו? הלא אדרבא עקר הארתם הוא בשביל ישראל, כי כל מעשה בראשית לא נבראו ולא מתקיימין אלא בשביל ישראל כידוע. אך באמת ישראל הם למעלה מהזמן, למעלה מהכוכבים ומזלות, וכל האור הנמשך לנו על-ידי השמש והירח והכוכבים אין אנו מקבלים מהם בעצמם חלילה, כי אנו יודעים האמת שאין להם שום אור בעצמן, רק כל בהם להאיר הם מקבלים ממה שלמעלה והעליון מהעליון, עד שמקבלים כלם מאור השם יתברך שהוא אור כל האורות שמאיר בחמה ולבנה וכו'. ועל-כן אנו מברכין בכל יום להשם יתברך שברא מאורות אלו ונתן בהם כח להאיר על הארץ, והכל בשבילנו. אבל החמה והלבנה בעצמם אין להם שום אור בלל, רק אדרבא אנהנו בני-ישראל מאירין בהם, כי על-ידי שאנו מברכין בכל יום על בריאת המאורות, על-ידי-זה אנו נותנין בהם כח להאיר על הארץ, כי הכל נברא ומתקיים ומתנהג רק על-ידי ישראל שעובדין את השם יתברך בכל דבר ומשבחין אותו יתברך, שעל-ידי-זה הם מקשרין כל דבר לשרשו שמשם נמשך כחו המיוחד לו; כמו המאורות, שעל-ידי שאנו מברכין להשם יתברך על בריאתם, על-ידי-זה הם מתקשרים לשרשם, לשרש אור העליון של חמה ולבנה וכוכבים, ועל-ידי-זה הם מאירים, כי אנו מקשרין כל הזמן שמתנהג על-ידי חמה ולבנה וכוכבים לשרשו העליון שהוא למעלה מהזמן, ששם שרש הכל. נמצא, שאנו למעלה מהמזל, למעלה מכל הכוכבים ומזלות בני"ל; אבל העפויים והרשעים שרודפים אחר הבלי העולם הזה שהם תחת הזמן, שעליהם נאמר: "ואת פעל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו, ודרשו רבותינו ז"ל, שאינם מברכין "יוצר המאורות" בשחרית ו"מעריב ערבים" ערבית, על-כן הם תחת הכוכבים, והכוכבים מאירים בהם ולא הם בהכוכבים, ועל-כן נאמר בהם: אשר חלק להם, "חלק" דיקא, כי אצלם חלק ומבדל ומפרש אור הכוכבים משרשו העליון, מבחינת למעלה מהזמן. אבל ישראל הם בהפך מזה, כי הם מקשרים כל המאורות לשרשם ועל-ידי-זה הם מאירין בכל המאורות, כי כל הכח של כל המאורות להאיר על הארץ הוא על-ידי ישראל שמברכין להשם יתברך על המאורות, שבשביל זה נברא ומתקיים הכל בני"ל. (הלכות מילה - הלכה ד, אות טז לפי אוצר היראה - אור וחשך, אות לו)

חזר וקנה, וירבה עוד להתפלל ולשפך שיחו לפניו יתברך. וגם בענין השיחה והתפלה בעצמה אי אפשר לדחוק את השעה, שתכף יתחיל לדבר דבורים חמים בגחלי-אש בהתעוררות גדול להשם יתברך, ואם לאו, מתרשל לגמרי חס ושלום גם מתפלה ותחנונים, כמצוי ברב בני-אדם; רק אפלו אם אין לו לעת-עתה שום דבורים ושום התעוררות כלל, יעמד לפני השם יתברך כדל וכרש, כאלם לא יפתח פיו, רק יצפה וישתוקק ויתגעגע שישפיע לו דבורים מן השמים, שיזכה לפרש שיחתו היטב לפני השם יתברך, ואז דיקא על-ידי ההמתנה והשתיקה והיחול זוכה אחר-כך לדבר לפני השם יתברך דבורים חמים בגחלי-אש בהתעוררות גדול דקדשה, שזה בחינת חשמ"ל שבמרובה הקדושה (עין התבודדות, אות מו). כי כל אדם צריך להמשיך על עצמו קדשת המרובה, כי צריך לעשות עצמו מרובה לשכינה. ואי אפשר לכנס לפנימיות קדשת המרובה, אלא אם-כן עוברין תחלה דרך שלש קלפות טמאות לגמרי, שהם רוח-סערה וענן גדול ואש מתלקחת (יחזקאל א), והרוח-סערה מלהיב האש המתלקחת, שהוא בחינת האש הבורע לכל התאוות, רחמנא לצלן; והענן גדול מחשיך מלאות שרש אור האש דקדשה. ואחר-כך צריכין לעבר דרך בחינת נגה, שהוא מערב טוב ורע, בחינת "ונגה לו סביב" (שם). ועל-כן צריכין להמשיך על עצמו אור החשמ"ל, שמשם התחלת המרובה דקדשה, בבחינת "ומתוכה בעין החשמל" (שם), ועקר המשכת קדשת החשמ"ל הוא על-ידי בחינה הנ"ל, כמבאר בפנים, ואז זוכין להתקרב אל האש דקדשה, שהוא בחינת קדשת המרובה, שהוא בחינת אש, כמו שכתוב (שם): "כמראה אש, היא מתהלכת בין החיות", ששם התגלות אלקותו יתברך, בחינת "כי ה' אלקיך אש אכלה הוא". ועל-ידי-זה שורפין ומכלין האש דסטרא-אחרא, בבחינת "כי מהאש יצאו והאש תאכלם" (שם טו), וזוכין לבחינת קבלת התורה בשלמות, בבחינת "ודבריו שמענו מתוך האש". (הלכות גזלה - הלכה ה, אותיות כב כג כד כה כז; ובראשי פרקים לפי אוצר היראה - יראה ועבודה, אות קס)

ד, כט

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת

משם' דיקא, ממקום שאתם שם ומכל מה שעובר עליך, שצריך כל אדם לזהר מאד מאד שלא להרהר אחר משפטיו יתברך, רק לידע ולהאמין תמיד כי צדיק ה' וישר משפטיו, וכל מה שעובר עליו הכל למוכתו. כי מי שמהרהר חס ושלום איזה הרהור על משפטיו יתברך, זה עקר פגם המשפט, כי זה ידוע,

שהכל נברא בשביל האדם הבעל-בחירה, ועקר הבחירה הוא בשביל המשפט, הינו כדי שהאדם יקבל שכרו במשפט ולא יאכל לעתיד בחנם נהמא דכסופא. אבל משפט השם יתברך עמוק עמוק מאד מאד, כי הוא יתברך אוהב צדקה ומשפט, כי על-פי דין ומשפט לא היה אפשר להעולם להתקיים, על-כן הקדים מדת הרחמים, כמו שאמרו רבותינו ו"ל. אבל אף-על-פי-כן, בלי משפט כלל אי אפשר להתקיים העולם שנברא בשביל הבחירה, שכל העולמות תלויים בזה. על-כן צריך האדם לידע, שכל מה שעובר עליו בכל יום ויום כל ימי חייו, הכל בצדקה ומשפט, בחסד וברחמים, כי ישר משפטיו יתברך, כי בחירתו הוא דיקא באפן זה שמתנהג עמו בכל יום ויום, כי השם יתברך ברחמיו שקל בדעתו, שזה האדם עקר בחירתו כשיהיה לו עשר מפלג, וזה האדם עקר בחירתו על-ידי עניות ודחקות גדול, וכן בשאר הרפתקאות וכו', כי הכל בשביל הבחירה שהוא בחינת משפט כנ"ל. ובה מועים רב בני-אדם, שכל אחד אומר: אם היה לו פרנסה, היה עובד השם. ואם-כן לפי דבריו הקדוש-ברוך-הוא בא בטרונגא חס ושלום ועלילה עליו, כי הוא רוצה שיעסק בתורה ועבודה אף-על-פי שאינו יכול מחמת דחק הפרנסה, ואם-כן הרי הוא מהרהר אחר משפטיו השם יתברך, כאלו חס ושלום הוא יתברך מענות המשפט נגדו, וזה הפגם גדול ביותר, כי זה עקר בחינת פגם המשפט, שמשם באים כל הקלקולים, רחמנא לצלן. על-כן צריך כל החפץ באמת לחוס על עצמו, שיזהר מאד מלומר כדברים האלה, רק ידע ויאמין שבחירתו תלויה דיקא באפן זה שהשם יתברך מתנהג עמו, ויאמין שהכל למוכתו, ויהיה רגיל לומר: כל מה דעבד רחמנא לטב עבד, ובודאי יש דרך, שדיקא על-ידי זה הדחקות והיסורים והבלבולים יתקרב להשם יתברך. ואם קשה לו לקבל ולסבל היסורים והדחקות, יצעק ויתפלל להשם יתברך שישעוהו ויעזרהו, כי אין שום עצה ותחבולה נגד כל הצרות והרפתקאות וטרדות פרנסה העוברים על האדם בכל עת ועת, כי אם לצעק ולזעק ולהתחנן לפני השם יתברך, ולבנות לפניו בתינוק הבוכה לפני אביו שימלא מחסורו. וכשילך בדרך זה, ירויח תמיד הרבה רוח אמת ונצחי, כי על-פי-רב יפעל בבקשתו הרבה, כי השם יתברך שומע תפלות כל פה. ואפלו אם לפעמים חס ושלום לא יתקבל תפלתו, כי זמנין דשמע וזמנין דלא שמע, כמבאר בזהר הקדוש, על-כל-פנים הרויח שקרב עצמו להשם יתברך על-ידי זה, כי אין שום דבר שיקרב וידבק את האדם להשם יתברך כמו התפלה. אבל זה שאומר האדם: אם היה מתנהג עמי כן, הייתי

עוסק בתורה וכו', אין זה עצה כלל, אדרבא הוא פוגם בזה הרבה כנ"ל, כי כל אחד צריך לבקש את השם יתברך ממקום שהוא שם, כמו שכתוב: "ובקשתם משם את ה' אלקיך" משם דיקא, ממקום שאתם שם ומכל מה שעובר עליך, וכמובא בשם הבעל-שם-טוב, זכרוננו לברכה. (הלכות ראש השנה – הלכה ו, אות יא לפי אוצר היראה – ממון ופרנסה, אות כב)

עקר קדשת ישראל וכו', אם שם התנבר על ישראל היצר הרע עד שהחטיאם, איך יהיה תקוה שבחויז' לארץ שהוא ארץ העמים אויר הטמא וכו', שם יתקנו וישובו ישראל? ואם כן חס ושלום, אפס תקוה!! הלא ה' יתברך רוצה בתקנותינו ואינו חפץ לנקם בנו, רק כל הגליות והצרות הם בשביל תקון, כמו שכתוב (דברים ד, כט): ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וכו'.

אבל איך יתכן זה שבארץ ישראל לא בקשנו ונחפשנו ודרשנו את ה' יתברך ובחויז' לארץ בארץ העמים נדרש ונבקש אותו?

אבל באמת כל זה הוא נפלאות תמים דעים. והם מסתרי פלאותיו. וזהו בחינת כל הירידות והנפילות העוברים על כל אחד מישראל לפי בחינתו ומדרגתו עד שיש הרבה שנפלו עד עמקי תהום תחתיות, אשר נדמה להם כי אפס תקוה חס ושלום, בפרט עכשו בסוף הגלות באחרית הימים האלה בעקבא דמשיחא, באשר יודע כל אחד בנפשו נגעי לבבו ומכאוביו. ואף-על-פי-כן סוף כל סוף בלם יתקנו ולא יהיה נאבד שום אחד מהם. כי ה' יתברך חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. כי באמת יש לפעמים שדיקא כשהאדם מגיע למקום נמוך ורחוק מהקדשה מאד מאד, שם דיקא יתעורר בהתעוררות גדול לה' יתברך. (הלכות ברכת הריח וברכת הודאה – הלכה ד, אות מה)

ד,כט
ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת
... אם יהיה נדחך

כי איתא בכתבי האר"י ז"ל (פרי עין חיים שער ק"ש פ"ג) בפונות: והביאנו לשלום מארבע בנפות הארץ וכו' שבכל מקום בעולם שאחד מישראל נדחה לשם בגלות בארבע בנפות הארץ נחשב כאלו כל ישראל גלו לשם ועל-ידי זה מברר ניצוצות משם ועל-ידי זה באין לארץ ישראל, עין שם באריכות שזהו סוד מה שישארל מפזרין עכשו בגלות במקומות הרחוקים מהקדשה מאד. והנה זה הענין הוא דבר נסתר ונעלם מאד, ואי אפשר להבינו, כי אנו רואים שבמדינות הרחוקים משיבות ישראל, כמו במדינות מאסקווע, נדחו לשם יהודים מעטים. ודרים בין הרבה עבוי"ם יהודים מתי מעט. עד שיש עירות הרחוקים יותר שאין נמצאים שם ישראלים כי אם אחד או שנים בעיר גדולה. והנה אנו רואים בעינינו שרוב אלו היהודים הדרים במקומות פאלה רבם ככלם אינם צדיקים כלל והלואי היו בינונים, כי הם רחוקים מאד מה' יתברך. ואי אפשר להאריך בזה, שלא לדבר על איזה מישראל חס ושלום, כי גם פושעי ישראל מלאים מצוות פרמון, ואם כן איך אפשר להבין זאת שעל-ידי אנשים כאלו יתבררו הניצוצות מעמקי הקלפות כאלו, אבל באמת הוא נפלאות תמים דעים ואי אפשר להבין זאת.

והכלל, שעקר הגלות הוא הגלות וההתרחקות מארץ ישראל שהיא כלל הקדשה, ועקר הגלות הוא בשביל לברר הנדחים שהם הניצוצות שנדחו בעמקי הקלפות בבחינת (פסחים פז:): לא גלו ישראל בין העובדי כוכבים אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שזהו בחינת הניצוצות המתבררים מעמקי הקלפות.

כי באמת לכאורה קשה להבין ענין הגלות שמחמת שהטאו ישראל בארץ ישראל גלה אותם משם לארץ העמים עד שיתקנו וישובו אליו ויביא לנו גואל צדקנו. והדבר קשה מאד: איך יהיה תקוה שבחויז' לארץ ישובו ישראל. ומה אם במקום חיותנו וקדשתנו שהוא ארץ ישראל ארץ הקדושה ששם

ד,ל

בער לך ... באחרית הימים

איתא בדברי רבנו ז"ל, שעקר הזמן הוא מחמת שאין הדעת בשלמות וכל מה שהדעת נקטן ביותר נדמה יותר שיש זמן, אבל כשיש דעת נתבטל הזמן וכל מה שנתגדל הדעת ביותר יודעין שאין זמן כלל עד שיוכל על-ידי שלמות הדעת בתכלית לזכות לבחינת למעלה מהזמן לגמרי. ועל-כן בשנה שאז הדעת נסתלק לגמרי ולא נשאר רק כח המדמה, אז נדמה להאדם שברבע שעה עוברים כמה שנים, כמו שנדמה בחלום. נמצא, שאז רבע שעה היא שבעים שנים, כי מחמת חסרון הדעת נדמה שאפלו רבע שעה הוא זמן גדול ואחר כך פשמתעוררים מהשנה אז רואים שזה הזמן שנדמה בחלום שהוא כמה וכמה שנים באמת אינו רק רבע שעה. נמצא, שנקטן הזמן על-ידי הדעת, וכמו-כן למעלה למעלה מה שהדעת יותר גדול נקטן גם הזמן, שנדמה אצלנו בהקיץ שהוא זמן גדול ושם במקום שהדעת יותר גדול נקטן הזמן יותר וכן למעלה למעלה עד תכלית שלמות הדעת ששם הוא למעלה מהזמן לגמרי וכו' (עין שם כל זה היטב בלקוטי תניינא – סימן סא). נמצא, שעקר הזמן הוא בבחינת חסרון הדעת ולהפך

בטול הזמן הוא על-ידי שלמות הדעת. וחסרון הדעת הוא בחינת דינים, כי כל מה שהדעת נשלם יותר נגדל החסד והרחמנות ביותר (כמבאר כמה פעמים בדברי רבנו ז"ל). וזה בחינת מה שמובא בראשי פרקים (לקוטי תניינא סימן עט) פסוק בצר לך וכו' באחרית הימים וכו' ושבת וכו', כי אחרית הימים זה בחינת זמן ששם בזמן שיך לומר אחרית הימים, ושם עקר אחיות הדינים חס ושלום, כנ"ל. וזהו בצר לך ומצאוך וכו' באחרית הימים, באחרית הימים דיקא שהיא בחינת תקף הזמן, שהוא בחינת הסתלקות הדעת שהוא בחינת גבורות ודינים חס ושלום, בחינת בצר לך וכו'. ואז צריכין לעשות תשובה כדי לזכות לבחינת למעלה מהזמן שזוכין על-ידי התשובה (כמובא במאמר הנ"ל, לקוטי תניינא סימן עט), ועל-ידי זה נמתק הזמן ועולה למעלה מהזמן, ואז נמתקין כל הדינים, בחינת בצר לך על-ידי הדעת שנתגדל שהוא בחינת למעלה מהזמן וכו' כנ"ל. וזה בצר לך וכו' באחרית הימים דיקא, הינו שתעשה תשובה ואז תזכה לבחינת למעלה מהזמן ותזכה לשמע הקול ואז נמתק הכל. (הלכות ראש השנה - הלכה ה, אות ב)

ד, לה

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים
עקר השארתו של אדם לאחר מיתתו הם הבנים שנשארין אחריו הממלאין את מקומו. ועקר הוא הדעת, הינו בשזוכה נשארין ממנו בנים שקבלו ממנו דעתו הקדושה, כי כל אחד מישראל יש לו חלק בהדעת הקדוש, כי עקר הדעת הוא לדעת את ה', כמו שכתוב: אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים וכו'. וכל אחד מישראל הוא חלק אלוה ממעל ונשמתו משרשת בהדעת הקדוש הזה שהוא שרש כל הנשמות כלם, כי חכמה הוא שרש הכל, כמו שכתוב: כלם בחכמה עשית. ועל-כן כל אחד מישראל כפי אחיזתו בהדעת הקדוש וכפי מעשיו הטובים כן נתגלה על ידו ידיעת אלקותו יתברך. וזה עקר השארתו לאחר מיתתו, דהינו מה שהודיע לבניו וצוה אותם שישמרו דרך ה'. וזה הדעת הוא עקר השארתו. (הלכות מתנת שכיב מרע - הלכה ג, אות ב)

ד, לה

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים
עקר הבריאה בגין דישתמודעין לה, כי לא תחו בראה לשבת יצרה, ועקר ישוב העולם הוא בשדועולם יודעין ממנו יתברך, כמבאר בהתורה ז (לקוטי תניינא) עין שם. כי עקר התגלות אלקותו

יתברך הוא על-ידי הדעת שמאירין בן ותלמיד, שהוא השנת איה מקום כבודו והשנת מלא כל הארץ כבודו. וצריכין לכלל שתי ההשגות יחד כדי שיהיה להם יראה כנ"ל, כי באמת אי אפשר לידע ולהאמין בה' יתברך כי אם על-ידי שתי בחינות ההשגות הנ"ל יחד, דהינו השנת איה ומלא שהיא השנת הן ותלמיד, כי ה' יתברך, כביכול, סתום ונליא, כי הוא נסתר מצד עצמו ונגלה מצד פעולותיו. וסתום ונליא זה בחינת שני ההשגות הנ"ל, סתום זה בחינת איה מקום כבודו, ונליא זה בחינת מלא כל הארץ כבודו, וצריכין לכלל שניהם יחד שזהו עקר הדעת אותו יתברך, ומי שמפריד חס ושלום זה מזה, הוא נרנן מפריד אלוף שמפריד אלופו של עולם ומשם נמשכין כל הכפירות והאפיקורסות וכל האמונות כוזבות ועבודות זרות, כי על-ידי בחינת איה לבד יכול לפל לכפירות ואפיקורסות גמור מחמת שרואה שאי אפשר להשיגו בשום אופן, וכל הכפירות והאפיקורסות נמשך מבחינה זו על-ידי שמפרידין בחינת איה מבחינת מלא כל הארץ כבודו. ולהפך על-ידי בחינת השנת מלא כל הארץ כבודו לבד נמשכין חס ושלום אמונות כוזבות ועבודות זרות שנמשכין מרבוי אור וכו', כי על-ידי שיודעין שמלא כל הארץ כבודו וה' יתברך נמצא בכל דבר, על-ידי זה נפלו לשטות של עבודה זרה ועובדים עץ ואבן וכל זה על-ידי הפרוד שעושין בין בחינת איה ובין בחינת מלא כל הארץ כבודו, כי באמת צריכין לכלל שני השגות אלו יחד להאמין שמלא כל הארץ כבודו, ואף-על-פי-כן הוא סתום ונעלם בתכלית ההעלם ואי אפשר להשיגו ולידע ממנו כלל ואסור לנו לעבד שום דבר בלתי לה' לבדו:

כי עקר התגלות אלקותו יתברך הוא על-ידי שנכללין שתי ההשגות אלו יחד כנ"ל, שזהו בחינת הדעת שהאיר משה בישראל בחינת אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, ה' הוא האלקים זה בחינת כלליות שתי ההשגות הנ"ל, כי ה' הוא בחינת איה מקום כבודו, כי שם הויה ברוך הוא הוא סתום ונעלם בתכלית ההעלם בבחינת זה שמי לעלם ודרשו רבותינו ז"ל: 'לעלם', לשון העלמה. כי הוא סתום ונעלם בחינת איה מקום כבודו. 'אלקים' זה בחינת מלכות כידוע, שהוא בחינת מלא כל הארץ כבודו וצריכין לכללם יחד, שזהו עקר ידיעתו יתברך בבחינת אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, בחינת ה' אחד ושמו אחד, שזהו תכלית היחוד שאנו מיחדין בכל המצוות ומעשים טובים, כי על-ידי כלליות שני ההשגות אלו יחד, על-ידי זה עקר התגלות אלקותו ומלכותו בעולם ואז יכולין לידע ממנו ולהאמין בו יתברך, שזהו עקר תכלית

הבריאה בגין דישתמודעין לה וכנ"ל. (הלכות חזקת מפלטלין - הלכה ג, אותיות ט יא)

ד,לט

וידעת היום והשבת אל לבבך

שְׁהֶעָקַר, לְקַשֵּׁר הַדַּעַת אֶל הַלֵּב. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בְּאוּרֵי וְחֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי שְׂמֻצְמֻצְמִין הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחִין בְּשֶׁבֶל גְּדוּל בְּמִלְאָכָה גְּדוּלָה בְּבַחֲנִית בְּחֻמָּה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מִלְאָכָה עַד שְׂבוּנִין מֵהֶם הַחֲדוּשׁ וְהַבְּאוּר שְׂמֻנְגִילִין. וְעַל־כֵּן תַּפְלִין שֶׁל יָד בְּבֵית אֶחָד, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְהַמְשִׁיךְ בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה מֵהַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחִין, עָקַר הַחֲדוּשׁ וְהַבְּאוּר הוּא מֵה שְׂמֻכְנִיסִין הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחִין לְתוֹךְ בֵּית אֶחָד, דְּהֵינּוּ לְתוֹךְ דְּרוּשׁ אֶחָד, כִּי דְבַרֵי תּוֹרָה עֲנִיִּים בְּמִקּוֹמָם וְעֲשִׂירִים בְּמִקּוֹם אֶחָד. וְהֶעָקַר הַבְּאוּר וְהַדְּרוּשׁ הוּא מֵה שְׂמֻחְבְּרִין חֻמָּוֹת הַתּוֹרָה מִכְּמָה וּכְמָה מְקוֹמוֹת רְחוּקִים וּמְחֻבְּרִין אוֹתָן יַחַד לְתוֹךְ דְּרוּשׁ וּבְאוּר אֶחָד שֶׁהוּא בֵּית אֶחָד, כִּי בְּתַחֲלָה הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחִין הֵם בְּהַרְבֵּה בְּתִים, כִּי כָּל מוֹח וּמֹח נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ בֵּית מִיחָד שֶׁבְּכָלֵּם הֵם אֲרַבְעָה בְּחִינַת אֲרַבְעָה בְּתִים שֶׁל רֹאשׁ, כִּי מִגְּדֹל הַתְּנוּצְצוֹתָם וְהֶאָרְתָּם אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּלָם בְּבֵית אֶחָד כִּי אִם בְּאַרְבַּע בְּתִים, אֲבָל אֶחָד בְּךָ מְצַמְצָמִין אוֹתָן לְתוֹךְ בֵּית אֶחָד, לְתוֹךְ דְּרוּשׁ אֶחָד, כִּי זֶה עָקַר עֲנֵן הַבְּאוּר וְהַדְּרוּשׁ. (הַלְכוֹת תַּפְלִין - הַלְכוּת ו, אוֹת יד)

ד,לט

וידעת היום והשבת אל לבבך

עַל־יְדֵי הַדַּעַת וְהַחֻמָּוֹת שֶׁל אָדָם יָכוֹל לִפְל בְּטַעוֹתִים גְּדוּלִים חֵם וְשָׁלוֹם, וְיֻכַּל עַל־יְדֵי חֻמָּוֹת לְהַטּוֹת לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם מִדְּרָכֵי ה', כִּי אִסוּר לְסַמֵּךְ עַל דַּעַת וְחֻמָּוֹת לְבַד (כְּמִבְּאוּר בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ ז"ל כְּמָה פְּעָמִים). רַק עָקַר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא כָּל מֵה שֶׁנִּתְרַבֶּה וְנִתּוֹסַף דַּעַתוֹ וּמְכִיר בְּיֹתֵר בְּגִדְלַת ה' יִתְבָּרַךְ שִׁירָאָה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב בְּבַחֲנִית וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבּוֹת אֶל לִבְבְּךָ שְׂצָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב כְּמוֹ שֶׁשְּׂמַעְתִּי מִרַבֵּנוּ ז"ל שֶׁאָמַר, כִּי הֵלָא גַם אֲמוֹת הָעוֹלָם יֵשׁ לָהֶם דַּעַת וְחֻמָּוֹת, אִךְ שֶׁהַדַּעַת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּלֹא לֵב וְהֶעָקַר לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב בְּבַחֲנִית וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבּוֹת וְכוּ', הֵינּוּ כְּשֹׁזְכָה לְאִיזָה דַּעַת וּמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וְיִסְתַּכַּל הֵיטֵב בְּעֲצָמוֹ אִם מַעֲשִׂיו עוֹלִים יִפֶּה כְּפִי חֻמָּוֹתוֹ וְאִם לְבוֹ שָׁלֵם עִם ה' שִׁיתְּבַטְלוּ כָּל תַּאֲוֹת וְחֻמָּוֹת הַגּוֹף כָּל מֵה שֶׁלֵּב הָאָדָם חוֹמֵד כְּלָם יִתְבַּטְלוּ נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלֹא יִהְיֶה לוֹ שׁוֹם תַּאֲוָה וְחֻמָּדָה כָּלֵל רַק לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּךְ יִפֶּה לוֹ כְּפִי הַדַּעַת שֹׁזְכָה עֲכָשׁוּ לְהַכִּיר בְּגִדְלַתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּדֵּל עֲכָשׁוּ לְעַבֵּד אֶת ה' בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂוֹת וְעַבּוּדוֹת דְּקַדְשָׁה בְּאִפְּן שִׁיְהִיו מַעֲשִׂיו מְרַבִּין

מְחַכְמָתוֹ, כִּי לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעָקַר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה, וְכַמְבֹאֵר בְּמֵאמַר ה' (לְקוּטֵי תַנּוּנָא) שְׂצָרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ אֶת כָּל הַחֻמָּוֹת וְלְעַבֵּד ה' יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁיּוֹת גָּמוּר. נִמְצָא, שֶׁכָּל מֵה שֹׁזְכָה לְדַעַת יוֹתֵר וְלְהַכִּיר יוֹתֵר בְּגִדְלַתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא מְמַשִּׁיךְ בְּכָל פְּעַם הַדַּעַת אֶל הַלֵּב וְהַגּוֹף לְהַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וְעַבּוּדוֹת דְּקַדְשָׁה כְּפִי הַדַּעַת שֹׁזְכָה עֲכָשׁוּ וְכָל מֵה שִׁישׁ לוֹ דַּעַת יוֹתֵר עוֹבֵד בְּיוֹתֵר וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּיוֹתֵר בְּשִׁבִיל ה' יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁיּוֹת גָּמוּר בְּלִי שׁוֹם חֻמָּוֹת וְאִינוּ נִמְשָׁךְ אַחֵר חֻמָּוֹתוֹ לְהִיּוֹת נִשְׂאָר עִם הַחֻמָּוֹת לְבַד חֵם וְשָׁלוֹם, בְּלִי עַבּוּדוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, רַק עָקַר חֻמָּוֹתוֹ הוּא לְהַשְׁלִיךְ הַחֻמָּוֹת, דְּהֵינּוּ כָּל מֵה שֹׁזְכָה לְיוֹתֵר חֻמָּוֹת וּמְכִיר בְּיוֹתֵר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא מְשַׁתַּדֵּל בְּכָל פְּעַם יוֹתֵר לְעַבֵּד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁיּוֹת בְּעַבּוּדוֹת בְּלִי חֻמָּוֹת, כִּי זֶה עָקַר עַבּוּדוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעַל־כֵּן הוּא מְשַׁלֵּךְ בְּכָל פְּעַם אֶת הַחֻמָּוֹת בְּשִׁבִיל עַבּוּדוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. נִמְצָא, שֶׁמְמַשִּׁיךְ אֶת כָּל חֻמָּוֹתוֹ אֶל הַלֵּב וְהַגּוֹף, דְּהֵינּוּ אֶל עַבּוּדוֹת וְעֲשִׂוֹת דְּקַדְשָׁה, שֹׁזְהָ הָעָקַר. (הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים - הַלְכוּת ב, אוֹת ג)

ד,לט

וידעת היום והשבת אל לבבך

אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁאִיתָא בְּסִפְרָא אֶחָד שְׂמֵיהּ שְׂמוּבָא בְּסִפְרֵי הַמְּחַקְרִים רֵאִיָּה שְׂצָרִיכִין לְחַקֵּר מִפְּסוּק וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבּוֹת אֶל לִבְבְּךָ וְכוּ', שְׂצָרִיכִין לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־פִּי חֻקִּירוֹת. זֶה הַפְּרוּשׁ הוּא מִכַּת הַקְּרֵאִים שֶׁהֵם מְפָרְשִׁים פְּסוּק זֶה כְּךָ שְׂצָרִיכִין לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־פִּי חֻקִּירוֹת, אֲבָל הָאֲמַת לֹא כֵן הוּא כִּי בְּאֲמַת הָעָקַר לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל־יְדֵי אֲמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה דִּיקָא זוּכִין אַחֲרֵי־כֵן לְדַעַת וְהַשְּׂגָה גְּדוּלָה בִּידְעִית רּוּמְמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ. וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב: וְאֲרַשְׁתִּיךְ לִי בְּאֲמוּנָה וְיַדְעַת אֶת ה'. וְעֵין בְּלְקוּטֵי הַלְכוֹת בְּיוֹרָה דַּעָה הַלְכוֹת גְּלוּחַ, שֶׁם מְבֹאֵר הֵיטֵב שֶׁעָקַר הַיְדִיעָה הוּא עַל־יְדֵי אֲמוּנָה, עֵין שֶׁם.

וּבְאֲמַת עָקַר הַפְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל פְּסוּקִים אֵלוֹ הַמְּזוּהָרִים לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּגוֹן: וְיַדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבּוֹת וְכוּ'. וְכֵן: דַּע אֶת אֱלֹקֵי אֲבִיךָ וְעַבְדֵהוּ. וְכֵן: דַּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים וְכוּ', עָקַר הָאֲזוּהָרָה זֶה הוּא בְּפִשְׁיּוֹת לְדַעַת וְלִזְכֹּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תְּמִיד בְּכָל עַת וְאֵל יִשְׁכַּח אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ חֵם וְשָׁלוֹם בְּשׁוֹם עַת כְּמוֹ לְמִשְׁלַל שְׂדֵרְךָ הַמְּלָכִים וְהָאֲדוּנִים שְׂמֻזְהִירִין אֶת עַבְדֵיהֶם שִׁידְעוּ שִׁישׁ עֲלֵיהֶם מוֹשֵׁל וּבְפָרַט אֲנָשֵׁי חֵיל שֶׁל הַמְּלָכִים שֶׁמְלַמְדִין אוֹתָם שִׁידְעוּ מִי הַמְּלָךְ וְהַקִּיסָר שֶׁלָּהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיהֶם וְיַעֲבֹדוּ עַבּוּדְתָם בְּשְׁלֵמוֹת, וְכֵן הַרְגִילוֹת לֹמַר לְהַעֲבֹד דַּע שִׁישׁ עֲלִיךָ אָדוֹן וּמוֹשֵׁל, שֶׁהַכּוּנָה שִׁיקָח זֹאת בְּדַעַתוֹ

בכל עת ואל ישבח לבל יעשה שום דבר נגד רצונו כמורכב להבדיל במלכותא דשמיא שמוזהיר אותנו דע את אלקי אביך וכו'. הינו ידוע תדע ואל תשבח בשום עת. וכן: וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וכו'. וכן: דעו כי ה' הוא אלהים. (שיחות הר"ן - שיחה ריו)

ד,לט

וידעת היום והשבת אל לבבך ... אין עוד

אי אפשר לזכות לאמת בשלמות כיום בשאינו נצרך לבריות, שאז דיקא האמת בשלמות. אך לכאורה קשה אס-כן, רב העולם נצרכין לבריות! כי צריכים רבם לקבל טובה זה מזה, ומאחר שהוא צריך לחברו לאיזה דבר, אס-כן הוא בכלל נצרך לבריות? וכן כל הצדיקים הגדולים, כל פרנסתם ממה שמקבלין מהמונעם, אס-כן לפי זה הם רחוקים, חס ושלום, מן אמת! אך באמת עקר התכלית, שצריכין לידע כי אין עוד מלבדו אין עוד ממש, דהינו שאין שום דבר נמצא בעולם, רק הוא יתברך לבדו, כמו שכתוב: "וידעת היום וגו', כי ה' הוא האלהים וגו' אין עוד" אין עוד ממש, כי אין שום דבר נמצא בעולם כלל וכלל לא, רק הוא לבדו יתברך, וכלא קמה בלא חשיב לא ממש, כי הכל בטל במציאות ממש נגדו יתברך; ועל-כן בשמקבלין מאחד פרנסה או הטבה אחרת, הוא מקבל ממנו יתברך בעצמו, מאחר שידע שהכל אין ואפס, והפעל נכלל בהכח, ואזי הוא מקבל רק מהכח הראשון, דהינו מהבורא יתברך שמו. וזה עקר בקשתנו: "ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם", דהינו שלא למעות ולחשב שהוא מקבל מהבשר ודם ממש, רק שידע שאפלו בשווא מקבל טובה מחברו, הוא מקבל רק מהכח הראשון שהוא הבורא יתברך שמו, ואז הוא בודאי אינו נצרך לבריות אף-על-פי שהוא מקבל מהם. וזה בעצמו בחינת אמת, כי זה עקר האמת כשיודעין שהפעל מקשר בכה, ואין שום דבר בלעדו יתברך, רק בלו חד, אז דיקא זוכין לאמת, כי אמת הוא רק אחד וכמבאר במקום אחר, דהינו כשיודעין שהכל אין כנגדו אין ממש, ואחר הבריאה הוא ממש כמו קדם הבריאה, כי הפעל מקשר בהכח באחדות גמור, ואזי הוא בחינת אמת. ודבר זה אי אפשר להסביר, רק כל חד בפס מה דמשער בלבה. (הלכות מתנת שכיב מרע - הלכה ב, אות ה לפי אוצר היראה - אמת, אות סו)

ה,ד

פנים בפנים

התלמיד והרב הם בחינת חמה ולבנה, ואם התלמיד

יש לו פנים הינו בחינת אנפין נהירין, אז יכול לקבל אור פני הרב עד שיתראה בפניו אור פני הרב ממש, וכמו שהלבנה מקבלת אור השמש. וזהו ענין קבלת פני תלמיד-חכם, הינו קבלת פנים של הרב לתוך הפנים שלו ממש, אך אם התלמיד אין לו פנים דהינו שהוא בבחינת אנפין חשוכין על-ידי שהוא משקע בתאות ממוזן אז אין מתראה בתוכו פני הרב. וכן מי שהוא עזות פנים אין לו גם כן פנים דקדשה ואינו יכול לקבל פני הרב בהפנים שלו כנ"ל:

וזה שכתוב (דברים ה): פנים בפנים וכו'; הינו בשעת מתן-תורה היו ישראל בבחינת אנפין נהירין, והיו יכולים לקבל פנים דקדשה, הינו שיתראה בתוכם פנים דקדשה כנ"ל. וזהו: פנים בפנים - שפנים דקדשה היה בתוך פניהם, בחינת קבלת פנים כנ"ל. וזהו דבר ה' עמכם - שהדבור היה מדבר עם כל אחד, ויוצא מכל אחד מישראל, מאחר שנכלל בתוכו פנים דקדשה כנ"ל. אך מי שהוא עזות פנים, אין לו פנים דקדשה, ואינו יכול לקבל פנים כנ"ל. ועל-כן אמרו רבותינו וכוונם לברכה (נדרים ב): כל מי שיש לו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני. (לקוטי מוה"ר"ן חלק א - סימן קנג עם הקצור לקוטי מוה"ר"ן השניף לו)

ה,כה

מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי

אמרו רבותינו ז"ל: "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי וכו'" אמר משה לישראל: כפוני טובה וכו'; בשעה שאמר הקדוש-ברוך-הוא לישראל 'מי יתן' וכו', היה להם לומר: תן אתה וכו', אף משה לא רמזה להם עד אחר ארבעים שנה וכו'; ומזה למדו, שאין אדם עומד על סוף דעתו של רבו עד ארבעים שנה, עין שם ברש"י ותוספות. ומכל זה מבאר כמה מזהירים רבותינו ז"ל על התבודדות, דהינו לפרש שיחתו לפני השם יתברך ולבקש מלפניו שיתן לנו יראת-שמים לבלתי נחטא, אף-על-פי שהכל בידי שמים הוין מיראת-שמים, אף-על-פי-כן הכל בידו, וצריכין לבקש אותו יתברך דיקא על זה, וכמבאר שם במהרש"א. וכן מדברי רבותינו ז"ל הנזכרים צריכין ללמד, כמה צריכין לעסק בזה להבין סוף דעתם של רבותינו ז"ל, שהזהירו אותנו על זה, כי הפעל-דבר מחליש מאד דעת כל אחד ואחד כאלו לא עליו בוננו רבותינו ז"ל, לפי עכירת מעשיו וקשיות ערפו וכו'. אבל באמת אינו כן, רק השם יתברך רוצה שנבין בעצמנו סוף דעתו, שרצונו וחפצו שנבקש אותו תמיד: תן לנו אתה יתברך לב טוב וכשר ליראה את שמך! ועין בתוספות שם, שמשא

ב לפי אוצר היראה - תלמוד תורה וקריאת התורה, אות סז)

נד

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

כל חיותנו וקדשתנו הוא בבחינת חוש השמיעה, שאנו מחיבים לשמע בקול אבותינו הקדושים שמסרו לנו התורה הקדושה והאמונה הקדושה מדור לדור. וזה בחינת "שמע ישראל ה' אלקינו וכו'", כי עקר ידיעת אמונה הקדושה הוא בבחינת שמיעה דתליא בלבא, בחינת "נודע בשערים בעלה", כל חד בפס מה דמשער בלבה. (הלכות פריה ורביה - הלכה ג, אות סז לפי אוצר היראה - אמונה, אות קפה; ועין נגינה, אות יא)

נד

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

קריאת שמע הוא בחינת הפטול אל התכלית, כמו שאומרים: ה' אלקינו ה' אחד, שהוא בחינת ביום ההוא וכו' כמו שפרש רש"י. והוא בחינת בלו טוב בחינת ה' הוא האלקים, כמו שכתוב (תהלים נו) בה' אהלל כו' באלקים אהלל כו'. וזהו 'ה' אלקינו ה' אחד' שכלו אחד בלו טוב.

וזה שדרשו רבותינו ז"ל שקריאת שמע נאמרת בכל לשון, כי 'שמע' בכל לשון שאתה שומע, כי מאחר שצריך להתבטל אל התכלית ושם בלו אחד בלו טוב ואין שם שום רע כלל, על-כן הרע של הלשונות נופל ונתבטל ונשארו רק הטוב המלבש באותו הלשון. כי בודאי בכל הלשונות יש שם טוב הנסתר שם, רק שהרע מכסה עליו, ועל-כן מהראוי שלא לומר דבר שבקדשה בשאר לשונות. אבל קריאת שמע שהיא בחינת פטול שהוא בלו טוב וכו' כנ"ל, ועל-כן מתר לקרותה בכל לשון, כי הרע נופל ונתבטל ונשארו רק הטוב כנ"ל. ועל-כן מרמז בקריאת שמע דיקא שיש טוב בכל הלשונות, כמו שכתוב והיו למטפת בין עיניך ודרשו רבותינו ז"ל (מנחות לד) מט בכתפי שתים פת באפריקי שתים, שזה בחינת הטוב של לשון הקדש שמלבש בלשונות העמים כמו שכתב רבנו (סימן לג), להורות שעל-ידי קריאת שמע שהוא בחינת הפטול כנ"ל, על-ידי זה נתגלה הטוב הינו האותיות של לשון הקדש המלבש בשאר לשונות העמים כנ"ל.

ובזה נתישב הדין שהקשו הפוסקים מה ראו רבותינו ז"ל לדרש ובשכבך ובקומך שקריאת שמע של לילה ומנה כל הלילה כל זמן שכיבה וקריאת שמע של יום הוא רק בזמן קימה דהינו בתחלת היום אבל לא כל היום. כי עקר קריאת שמע שהוא בחינת פטול הוא רק בלילה, כי היא בחינת סתימו דעינין

בעצמו לא שם לבו כל-כך לזה, כי לא היה צריך לזה, כי היה צדיק גדול; אבל ישראל, שלא היו במדרגה זו, היה להם ביותר לשום על לבם ולכוון דעת השם יתברך, שיבקשו אותו שישמרם מעברות ושייתן להם יראת-שמים, בבחינת 'תן אתה'. והרי מבאר בתוספות הנ"ל הפך הדעת של קצת מהפכין את האמת, שאומרים שאין ראוי לעסק בהתבודדות לפרש שיהתו לפניו יתברך, כי אם גדולי הצדיקים, אבל לא בני הנעורים, ובפרט אנשים מגשמים וכו'; והרי מבאר בתוספות הנ"ל ההפך ממש, שאדרבא משה רבנו לא היה צריך לזה כל-כך כי היה צדיק גדול, אבל על ישראל דיקא הקפיד מאד מאחר שידעו את מדרגתם, מחמת זה דיקא היו צריכין להתחזק בהתבודדות ולהבין סוף דעתו של השם יתברך, שאף-על-פי שהוא עצמו אומר 'מי יתן, שנראה מזה שאין הדבר בידו כביכול, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: הכל בידי שמים חוץ מיראת-שמים, אף-על-פי-כן רצונו שנקבש אותו: תן אתה! שזה ענין ההתבודדות לפרש שיהתו בינו לבין קונו ולהתחנן ולבקש מלפניו על נפשו, שיתן לו ברחמי יראת-שמים לבל יחטא עוד, כי באמת לאמתו הכל בידו יתברך, כמו שפמה פסוקים ומאמרי רז"ל מורים על זה, רק שרצונו יתברך דיקא לבקש אותו על זה. וזה בעצמו פונת "מי יתן והיה לבכם זה", הינו שישמו לבם היטב לזה לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך תמיד על זה ולומר תן אתה וכו', ואז בודאי יזכה אותם השם יתברך ליראת-שמים ולכל-טוב. (עין בדרה הסמוך להלכות שבת לפי אוצר היראה - התבודדות, אות מח).

הכט

בכל הדרך אשר צוה ה' אלקיכם אתכם תלכו

יש אילן נפלא קדוש ונורא מאד, והוא בחינת העין החיים דמזון לכלא ביה ותחותיה תטלל כל חיות ברא ובענפוהי ידורון כל צפרי שמיא. וגדל התענוג שיש שם אין לשער. ועקר קבול השכר של הנשמה היא, כשזוכה לבוא אל זה האילן שהוא העין החיים שהוא למעלה מן המקום, ששם עולה הנשמה דרך העין החיים להתענג על ה' לחזות בנעם ה' וכו', אשרי הזוכה לזה. וזה העין החיים הוא שרש התורה שנקראת עין חיים למחזיקים בה, אבל אי אפשר להגיע לעין החיים הנ"ל, כי אם על-ידי שהולכין תחלה בהדרך שהולך לעין החיים. והדרך הוא בחינת כלל מצות התורה שנקראים דרך, כמו שכתוב: בכל הדרך אשר צויתי אתכם תלכו, וכן בפסוקים הרבה. (הלכות ספר תורה - הלכה ג, אות

שם בבחינת הקיצו ורננו שוכני עפר, שהוא בחינת קריאת שמע בפה פנ"ל, בחינת השמע לאזניך וכו'. וזהו בעצמו בחינת שמע בכל לשון, כי מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מניה וכו'. (הלכות קריאת שמע הלכה ג, אות י)

נד

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

צריך כל אדם להכין את עצמו ולהשתדל בכל כחו וכונתו שיקבל על עצמו האמונה הקדושה בכל יום מחדש בבחינת "חדשים לבקרים רבה אמונתך", וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: בכל יום יהיה בעיניך כחדשים. וזה בחינת "שמע ישראל" שמתחילין קדם עקר אמונת היחוד, הינו כמו מי שרוצה להודיע לחבריו דבר חדש ונפלא, אומר להם: שמעו נא מה שאספר לכם חדשות לגמרי! כמו-כן בזה, כי אף-על-פי שאנו חוקים באמונתנו הקדושה מכבר משנים קדמוניות, כי ירשה הוא לנו מאבותינו הקדושים, אף-על-פי-כן אין זה דבר ישן, חס ושלום, כי באמת הוא בכל יום ויום חדש לגמרי, כי אין יום דומה לחברו ואי אפשר לספר גדלות הבורא יתברך אפלו לעצמו מיזם לחברו, כי לגדלתו יתברך אין חקר. וכל אדם צריך לילך בזה ולקיים זאת להתחדש באמונתנו הקדושה בכל יום מחדש, כי זה עקר ויסוד כל התורה בלה. ואפלו אם האדם בדיוטא התחתונה, חס ושלום, בתוך התנברות התאוות והבלבולים שהם בחינת לשונות העמים שבהם נאחזים כל התאוות ומדות רעות, אף-על-פי-כן יכול להרגיש גם הוא אלקותו יתברך בלבבו מחדש בכל עת אם יטה אזנו ולבבו היטב למה שהוא מוציא בפיו אמונת היחוד בכל יום, כי זה עקר מצות קריאת-שמע בכל יום בבקר ובערב. וזה בחינת "שמע ישראל" השמע לאזניך וכו', וכן דרשו רבותינו ז"ל: "שמע" בכל לשון שאתה שומע; ושניהם אחד, כי בכל מה שעובר על האדם צריך לזכור את עצמו בכל עת בו יתברך ולהזכיר את עצמו שהוא איש ישראלי ומאמין באלקים חיים ומלך עולם, וכמו שכתוב: "בהתעטף עלי נפשי, את ה' זכרתי", ואז יוכל לדבק את עצמו בו יתברך מפל מקום שהוא אפלו אם הוא בשאול תחתיה, חס ושלום. וצריכין לזהר לילך בזה כל אדם שבעולם, כי זה יסוד הכל (שם הלכות קריאת שמע - הלכה ה לפי אוצר היראה - אמונה, אות טו)

נד

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך

בכל לבבך - בשני יצריך (ברכות נד): ביצר טוב ויצר הרע. יצר טוב הוא בחינת כח המושך לה'

כי אז בני אדם נחים ואינם רודפים כל כך אחר העולם הזה, וכמו שכתב רבנו במקום אחר (בסימן נב) שעקר הפטול הוא בלילה. גם לילה הוא דינים, שהם בחינת יסורים שעל-ידי זה באים לבחינת פטול כמו שכתב רבנו שם. וזה בחינת (מיכה ז) כי אשב בחשך ה' אור לי, כי אשב בחשך דיקא אז ה' אור לי, בחינת (קהלת ב) כיתרון האור מן החשך, מן החשך דיקא. כי דיקא בעת שמתגבר חס ושלום החשך והדינים והיסורים חס ושלום, הן בעבודת ה' הן בגשמיות, אז דיקא עקר העצה לסתם עיניו ולבטל עצמו אל התכלית שהוא פלו טוב, שעל-ידי זה נתבטלין כל היסורים.

וזה בחינת השנה שהיא בלילה דיקא. כי השנה הוא בחינת פטול בחינת בידך אפקיד רוחי כמובא. והיא בסתימו דעיניו, כי עקר הפטול הוא בסתימו דעיניו. ועל-כן עקר השנה בלילה, כי מחמת הדינים בנ"ל סותמין עיניהם ומבטלין עצמן אל התכלית שזה בחינת שנה. ועל-כן קורין מקדם קריאת שמע שעל המטה, כי קריאת שמע הוא בחינת פטול בנ"ל. ועל-כן עקר קריאת שמע בלילה, ועל-כן זמנה כל הלילה, כי אז הוא בחינת הפטול בנ"ל.

אבל ביום אין זמן קריאת שמע כי אם עד זמן קימה, דהינו קדם שנתפשט העולם לרדף אחר העולם הזה, שזה בחינת סתימו דעיניו, אבל אחר כך אין זמן קריאת שמע. ועל-כן נתנו חכמינו ז"ל (ברכות ט) הזמן כל זמן שיש עדין בני אדם בעולם שישנים עדין, דהינו עד שעה שבני מלכים עומדים ממפותיהם, ועל-כן עדין לא נתעורר כל העולם, והעולם נח עדין מרדיפת העולם הזה, אבל אחר שלש שעות שכבר קמו כלם אין זמן קריאת שמע. (הלכות קריאת שמע - הלכה א)

נד

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

וזה שאמרו רבותינו ז"ל ולמדו שני למודים מתבת שמע, כי דרשו 'שמע' השמע לאזניך מה שאתה מוציא בפיו (ברכות טו), וגם דרשו 'שמע' בכל לשון שאתה שומע (שם יג), שמתר לומר קריאת שמע בכל שבעים לשונות. כי שניהם אחד, כי קריאת שמע בפה בחינת השמע לאזניך הוא כדי לפרסם אלקותו בפני כל דרי מטה. וזהו בעצמו בחינת שמע בכל לשון וכו', דהינו שיכולין לגלות אלקותו יתברך אפלו בכל לשונות הגוים, כי מלא כל הארץ כבודו, וזהו בעצמו בחינה הנ"ל בחינת השנת דרי מטה בחינת הקיצו ורננו שוכני עפר, שלא יהיו מ'אשין עצמן. כי אפלו בשנופל למקום שנופל חס ושלום שזה בחינת לשונות הגוים שהם בחינת כל התאוות רעות וכו', ואף-על-פי-כן יכולין לגלות אלקותו גם

יתברך ולצדיקי אמת וכו', ויצר הרע הוא להפך בחינת כח המכריח המתגבר להפסיק מהם חס ושלום. ועקר עבודת האדם שיוזכה לאהב את ה' עם שני היצרים, דהינו שיהפך גם כח המכריח לכח המושך לה' יתברך שזהו בחינת אהבה, כמו שכתוב (הושע יא): "בחבלי אדם אמשכם בעבתות אהבה". כי בשזוכין להגביר כח המושך על כח המכריח אזי גם הכח המכריח לטובה גדולה, כי דיקא על-ידו יכולין לקבל האור בהדרגה ובמדה להיות נמשך אחר ה' יתברך בראוי, ואם לא היה כח המכריח היה כח המושך מתבטל לגמרי כי היה בטל במציאות. (הלכות חוקת מטלטלין - הלכה ד, אות יב)

שלהובין דרחימותא ואז שמאל נכלל בימין, שזה עקר השלמות כידוע, וזה בחינת כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי אש וכו', שתהיה האהבה לה' יתברך בבחינת רשפי אש, שזה נמשך מרתיחת הדמים שמהפכין אל הקדשה, שזה בחינת שאוהבין את ה' יתברך, גם עם היצר הרע כנ"ל. וזהו "כי עזה כמות אהבה" וכו' שעקר שלמות האהבה על-ידי היצר הרע שהוא סטרא דמותא כשנתהפך אל הקדשה כנ"ל, כמו שכתב רבנו ז"ל בלקוטי תנינא (בסימן מט), שהוא מעלה גדולה בשיש לאדם יצר הרע וכו'. (הלכות יין נסוף - הלכה ג, אות א)

וה

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך

בשני יצריך (ברכות נד)

עקר כח הבחירה והנסיון של כל אדם, שצריך להתגבר כנגד הרע של הדמים, שהם בחינת שבעים עבונ"ם. ולא די שצריך להכניע ולבטל הרע הזה שבדמים ולעשות מצוות ודברים שבקדשה, מכל שכן וכל שכן שלא למלאות תאוותו ושלא לעשות עברות, חס ושלום, אף גם הוא צריך להתגבר על הדמים עד שיהפך מהפך אל הפך, דהינו, שיהפך כל חמימות ורתיחת הדמים אל הקדשה, דהינו שיעשה המצוה והדבר שבקדשה בחמימות הלב ובהתלהבות גדול דקדשה, שזה החמימות וההתלהבות נמשך מהדמים שבשם"ה גידין, שזכה להכניעם ולהפכם אל הקדשה. וזה עקר שלמות המצוה והעבודה, כי מי שעושה מצוה בלי שום חיות והתלהבות הלב אין זה שלמות העבודה, כי הוא רק כמו מצוות אנשים מלמדה. ועקר שלמות העבודה הוא, שיתגבר וישתדל שיעשה כל המצוות בחמימות והתלהבות הלב, שזה נמשך על-ידי בטול הפניעות דיקא, דהינו על-ידי שהתגברו כנגדו מניעות רבות הנמשכין מהדמים, והוא התגבר כנגדם עד שהפכם אל הקדשה, עד שעושה המצוה בשמחה והתלהבות גדול. וזה בחינת ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך: בשני יצריך - ביצר טוב וביצר הרע, כי עקר שלמות העבודה שיהפך היצר הרע, דהינו בחינת רתיחת הדמים אל הקדשה, אל האהבה דקדשה, בחינת ואהבת את ה' וכו' בשני יצריך וכו'. דכשיהפך רתיחת הדמים אל הקדשה, שיעבר הלב בשלהובין דרחימותא לה' יתברך ואז שמאל נכלל בימין, שהגבורות נכללין בחסד בבחינת אהבה, כי עקר שלמות העבודה בשזוכה לאהב את ה' יתברך ולעשות המצוות, שהם בחינת אהבה וחסד, בשני היצרים בבחינת ואהבת וכו' בשני יצריך, שאז האהבה בהתלהבות גדול בבחינת

וה

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך

מה שאצל רב בני-אדם, אכילה ושתיה ושאר תאוות הגוף אין נקרא עבודה כלל, ומצוות ומעשים טובים נקרא אצלם עבודה ויגיעה זה בחינת חלוקה שנתחלק בן המלך בבן העבד, כמו-כן נתחלק אצלם, שרצון הנשמה שהיא בת-מלך באמת, זה נקרא אצלם עבודה, ורצון הגוף, שהוא בחינת עבד, זה דיקא אין נקרא אצלם עבודות כלל, כאלו היה חס ושלום הגוף מלך על הנשמה. ובאמת הדבר בהפוך ממש, כי הנשמה היא המלך באמת, והגוף הוא העבד; וכמו שהעבד מחיב לעבד את רבו ולעשות רצונו, כמו-כן הגוף מחיב לעבד את הנשמה ולבטל רצונו מפני רצונה. אך כל זמן שיש להגוף אינה ריח עדין מתאוות הגוף, רק שמשבר תאוותו בשביל רצון הנשמה, שהוא רצון השם יתברך, ועובד אותו יתברך תמיד אף-על-פי שגם זה טוב מאד, אשרי לו, כי גם על-ידי-זה נתבטל העבודות דסטרא-אחרא, שהוא בחינת זהמת הנפש, וזוכה לחרות, בחינת: כל המקבל עליו על תורה וכו', ואין לה בן-חורין אלא מי שעוסק בתורה; אך אף-על-פי-כן עבודתו עדין בבחינת עבד דקדשה, מאחר שעבודת השם נחשב לו לעבודה ויגיעה, ורצון הגוף אינו נוטה לזה, רק שמבטל רצונו מפניו יתברך, על-כן הוא עדין בבחינת עבד דקדשה. אך עקר השלמות לבטל הגוף כל-כך לגבי הנשמה, עד שיתהפך לטבע הנשמה ממש, הינו שלא יהיה לו שום תאוה אחרת ולא שום רצון אחר, רק מה שהנשמה רוצה, הינו לעשות רצון הבורא יתברך, שזה בחינת: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך", בשני יצריך, שגם הגוף אוהב את השם ועושה רצונו מאהבה. ואזי בשזוכה לזה, אזי נקרא בן להשם יתברך, בחינת "בני אמה" וכו', שזה עקר השלמות. (הלכות ברכות השחר - הלכה ג, אותיות יח יט לפי אוצר היראה - יראה ועבודה, אות ז)

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם עַל לְבַבְךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָדָךְ

נִסְמָךְ וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָדָךְ לְאֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם, כִּי שְׁנִיָּהֶם אֶחָד, כִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם, 'הַיּוֹם' דִּיקָא, זֶה אֲזַהְרָה שְׁצִרִיכִין לְהַתְנַבֵּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהַתְנַבְרוֹת הַדָּשׁ לְקִיָּם הַתּוֹרָה וְהַמְצִוּוֹת, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְנַבֵּר עָלָיו מִחֵדֶשׁ מִמֶּשׁ, מִחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִים הַדָּשִׁים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהָעֲבוּדָה וְכַנְגֵד כֹּל בְּרוּר יֵשׁ קְלָפוֹת וְסִטְרִין אֲחֵרִינֵן הַרְבֵּה הַמְסַבֵּבִין אוֹתָם, כִּי הַנִּיּוּצוֹת דְּקַדְשָׁה נִפְלוּ בְּעַמְקֵי עַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, וּמִחֲמַת שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִים הַדָּשִׁים מִעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, עַל-כֵּן מִתְנַבֵּר וּמִתְנַבֵּר הַבַּעַל דְּבַר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם מִחֵדֶשׁ. וְעַל-כֵּן הַתּוֹרָה מִזְהַרְתָּ: "אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם" — 'הַיּוֹם' דִּיקָא. וְכִמוֹ שְׁדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: בְּכָל יוֹם יֵהִיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים, כִּי בְּוַדָּאֵי דְבְרֵי תּוֹרָה הֵם הַדָּשִׁים מִמֶּשׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי דְבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַעֲלֵאת הַנִּפְשׁוֹת, מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם צְרִיכִין לְבָרֵר בְּרוּרִים הַדָּשִׁים בְּנ"ל.

וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לִזְהָר: "וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָדָךְ", דְּהֵינּוּ שְׁצִרִיכִין לְלַמֵּד הַתּוֹרָה לְבְנֵי כְּדֵי לְגַלּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּקְדוּשַׁת תּוֹרָתוֹ מְדוּר לְדוּר, כְּדֵי לְהַשְׁלִים הַבְּרוּר שֶׁל הַנִּיּוּצוֹת וְהַנִּפְשׁוֹת בְּכָל דוּר וְדוּר הַשִּׁינָה לָהֶם עַד שְׁיָבֹא מְשִׁיחַ. וְעַל-כֵּן נִסְמָךְ לְאֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם, כִּי שְׁנִיָּהֶם אֶחָד מִמֶּשׁ, כִּי בְרוּר הַנִּיּוּצוֹת וְהַנִּפְשׁוֹת צְרִיכִין בְּכָל יוֹם דִּיקָא מִחֵדֶשׁ, וְכֵן בְּכָל דוּר וְדוּר מִחֵדֶשׁ, כִּי כֹל יוֹם הוּא בְּחִינַת דוּר הַדָּשׁ, בְּחִינַת: וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ דוּר הוֹלֵךְ וְדוּר בָּא וְכו'.

כִּי עֵקֶר בְּרוּר הַנִּיּוּצוֹת וְהַנִּפְשׁוֹת הוּא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכְּבוֹד שֶׁרָשׁ הַכּוֹל, כִּי הַכּוֹל נִבְרָא בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ, בְּגִין דִּישְׁתַּמּוּדְעִין לִיה. וְיָדִיעַת כְּבוֹד אֱלֻקוֹתוֹ וְגִדְלוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִתְנַגֵּלָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּהַתְנַגְלוֹת הַדָּשׁ, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים יט): הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וְכו' יוֹם לְיוֹם יִבִּיעַ אִמֵּר וְכו'. וְזֶה בְּחִינַת (איוב לב): יָמִים יִדְבְּרוּ, כִּי כֹל יוֹם וְיוֹם יִבִּיעַ וּמְדַבֵּר כְּבוֹד אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּפִי בְרוּר הַנִּיּוּצוֹת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁזָהוּ בְּחִינַת הַדָּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם. (הַלְכוֹת שְׁחִיטָה — הַלְכוֹת ד, אוֹת ג)

אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם

שִׁיחֵיו דְּבְרֵי תּוֹרָה בְּכָל יוֹם בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְבֵלַת הַתּוֹרָה מִחֵדֶשׁ, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׁנָה הוּא בְּחִינַת בְּטוֹל וּמִשָּׁם

צְרִיכִין לְקַבֵּל הַתְּחַדְּשׁוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי לְבַטֵּל הַדִּינִים וְהַטְּמְאוֹת וְכו'. הַרְוִצִים לְהַתְנַבְרוֹת אִזְ דִּיקָא בְּיוֹתֵר. וּמִי שְׁזוֹכָה לְזֶה בְּשִׁלְמוֹת לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה חֲדוּשִׁין אֲמִתִּיִּים בְּכָל יוֹם, אֲשֶׁרֵי לוֹ. אֵךְ אִפְלוּ שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂאִינֵם זוֹכִין לְזֶה צְרִיכִין עַל כָּל פְּנִים לְהַתְנַבֵּר לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּבִקְרָה בְּהַקִּיצוֹ מִשְׁנֵתוֹ, בְּמִבְּאֵר בְּכָל הַסְּפָרִים לְעַמֵּד בְּאֲשַׁמְרַת לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, כְּדֵי לְכַבּוֹת עַל-יְדֵי זֶה צְמָאוֹן הַנֶּפֶשׁ, דְּהֵינּוּ לְגַרֵשׁ כֹּל הַיְסוּרִים וְהַדִּינִים וְהַסְּטָרָא אֲחֵרָא וְכֹל מִינֵי בְּלִבּוּלִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן בְּאֲמַת אִפְלוּ מִי שְׂאִינּוּ זוֹכָה לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה מִמֶּשׁ, צְרִיךְ עַל כָּל פְּנִים לְהַתְנַבֵּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּחִשָּׁק הַדָּשׁ וְחִיּוֹת הַדָּשׁ וְיֵהִיוּ בְּעֵינָיו כַּחֲדָשִׁים מִמֶּשׁ, כִּי זֶה גַם כֵּן בְּחִינַת הַתְּחַדְּשׁוֹת הַתּוֹרָה, בְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר וּבְלִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א — סִימָן קנ"ט. (הַלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם שְׁחִרְיָה — הַלְכוֹת ד, אוֹת ב)

וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָדָךְ

צְרִיךְ הָאָדָם לְזַהֵר מְאֹד לְחַנּוּךְ אֶת בְּנָיו בְּדַרְךְ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה כְּאֲשֶׁר קִבְּלֵנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ, וְכִמוֹ שְׂאֵנוּ מִזְהַרִּים בְּפָרְשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע: "וְשִׁנַּנְתָּם לְבִנְיָדָךְ וְכו'", "וְלַמְדַתְּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם וְכו'"; בְּפָרֶט לְרַחֵקֶם בְּכָל מִינֵי הַתְּרַחֲקוֹת מִהַכְּתוּת הַרְעוֹת שֶׁקָּמוּ בְּדוֹרוֹת הַלְלוֹ, לְהַעֲבִיר חֵם וְשִׁלּוּם אֶת נַעֲרֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִעֵקֶר הַדָּת הַקְּדוּשָׁה. וְהַעֲמִידוּ בְּתֵי תַפְלוֹת לְלַמֵּד אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל חֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכו'. וְאִם בְּתַחֲלָה הֵם מְרַמִּים אֶת אֲבִיהֶם וְאוֹמְרִים שְׁלוֹמִידִים עִמָּהֶם גַּם לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲבָל הַכּוֹל הוּא צְבִיעוֹת וְשִׁקָּר, כִּי מַעֲט שְׁלוֹמִידִים עִמָּהֶם הוּא רַק מְקַרָּא עִם פְּרוּשֵׁיהֶם וּבְאוּרֵיהֶם הַרְעִים, שְׂיָצְאוּ מֵאִפְיקוֹרְסִים גְּמוּרִים מִפְּרֶסְמִים, וְעַל כֵּן צְרִיךְ לְזַהֵר מְאֹד לְהַרְחִיק אֶת בְּנָיו מֵהֶם בְּכָל מִינֵי הַתְּרַחֲקוֹת בְּנ"ל, וּלְהַדְרִיכֶם רַק בְּדַרְךְ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, בְּדַרְךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מְעוֹלָם, שֶׁבְּלוּ יְמֵיהֶם רַק עַל תּוֹרָה וְתַפְלָה, לְהַגִּיט בַּתּוֹרַת הַשֵּׁם שֶׁבְּכַתֵּב וְשֶׁבְּעַל-פִּיהָ, בְּש"ס וּפּוֹסְקִים, וְאִזְ שְׂכָרָם הַרְבֵּה מְאֹד, כִּי מוֹסִיפִים עַל-יְדֵי-זֶה נִפְשׁוֹת קְדוּשׁוֹת לְהַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְרַבֵּין עַל-יְדֵי-זֶה הַבְּתִים דְּקַדְשָׁה בְּרַבּוּי עֲצוּם וּמִפְּלֵג מְאֹד, בְּמִבְּאֵר בְּפָנִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה תְּבוּא הַנְּאֻלָּה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "הַקָּמֶן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצֵּעִיר לְגוֹי עֲצוּם", הֵינּוּ עַל-יְדֵי רַבּוּי הַבְּתִים שְׁנִתּוֹסְפוּ גַם עַל יְדֵי הַקָּמֶן וְהַצֵּעִיר, וְעַל יְדֵי זֶה "אֲנִי ה' בְּעַתָּה אֲחִישְׁבָנָה. (הַלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה — הַלְכוֹת ה, אוֹת ג לְפִי אוֹצֵר הַיְרָאָה — לְמוּד תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין, אוֹת ו; וְעַיֵן עוֹד אֲמוּנָה, אוֹתִיּוֹת ד ה)

בְּשַׁבְּתָךְ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בְּדֶרֶךְ

הבית הוא רשות היחיד, שהוא בחינת רשות יחידו של עולם, כמו שכתוב בזהר הקדוש, ששם מתגלה ביותר אחדותו יתברך, כי התורה מתחלת בבית מבראשית שהוא ראש בית ועל ידי התורה נכללין באחדותו יתברך, אבל בחוץ הוא רשות הרבים ושם אחיות החיצונים, ועל כן בחוץ הוא בבחינת אחר הבריאה כנגד הבית שהוא כנגדו בבחינת קדם הבריאה, מאחר ששם הוא בחינת רשות היחיד כנ"ל, אבל עקר השלמות לכלל אחר הבריאה בקדם הבריאה שיהיה נכלל גם כל המקומות שמבחוץ לתוך הקדשה בפנים ועל כן הזהירה תורה לזכר את ה' יתברך והתורה תמיד הן בביתו הן חוץ לביתו בדרך כמו שכתוב: "ודברת בם בשבתך בביתך ובליכתך בדרך וכו'". כי צריכין לכלל יחד הדרך שהוא במקומות שמבחוץ, לכללו בבית שהוא בחינת כלליות אחר הבריאה באחד, שזהו עקר התכלית. ועל כן הזהירה התורה "בשבתך בביתך ובליכתך בדרך" בפרשה של קריאת שמע, שהוא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וכו' ודברת בם בשבתך בביתך וכו', הינו כנ"ל, כי עקר כלליות באחד הוא על ידי שנכלל הדרך בבית שיוודעין שכל הדרכים שחוץ לבית וכל מקומות החיצונים כלם כלולים בפנים, כי כלם נמשכין מהאחד יתברך והוא מחיה את כלם, שעל ידי זה נכלל אחר הבריאה באחד כמו שהיה קדם הבריאה. וזהו "בשבתך בביתך ובליכתך בדרך ובשכבך ובקומך".

כי אור יום הוא בחינת אור ההשגחה, שעל ידי זה גם אחר הבריאה בלו אחד, אבל בליה נחשף האור, שזהו בחינת הסתרת ידיעת ההשגחה, שזהו בחינת אחר הבריאה ששם יש בחירה. וצריכין להתחזק באמונה שלמה בבחינת ואמונתך בלילות (תהלים עב) להאמין באמת שגם בליה בבחינת אחר הבריאה גם שם מאירה השגחתו יתברך תמיד, כי גם השוף לא יחשיף ממנו וליה פיום יאיר (שם קלט) וזהו בחינת לכלל מדת יום בליה ומדת לילה פיום בברכת קריאת שמע לידע ולהודיע שהכל אחד אחר הבריאה וקדם הבריאה שהם בחינת יום ולילה בית ודרך בחינת בשבתך בביתך ובליכתך בדרך ובשכבך ובקומך, כי הכל אחד, כי ה' אלקינו ה' אחד. (הלכות שלוחין - הלכה ג)

בְּשַׁבְּתָךְ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בְּדֶרֶךְ

עקר הקדשה הוא בתוך הבית של האדם, אבל באמת אף על פי כן אי אפשר להיות סגור בתוך

ביתו לעולם, כי בהכרח לצאת מתוך ביתו לפרקים. ובאמת היה ראוי שיהיה האדם יושב בתוך ביתו תמיד מאחר ששם עקר הקדשה ובחוץ הוא להפך. ועל כן היה ראוי שישב תמיד בתוך ביתו, אבל אף על פי כן האדם מכרח לצאת לחוץ ולהיות נכנס ויוצא בכל פעם, כי בהכרח שיוצא האדם לפעמים קצת מהקדשה כמו שנראה בחוש שיש לכל אדם עליות וירידות ממש בכל יום ואי אפשר שיעמד תמיד במדרגה אחת. וכל זה הוא מחמת שבהכרח צריכין להעלות גם מדרגות התחתונות ומקומות החיצונים כלם אל הקדשה. וכשזוכה אז להחזיק עצמו אז פראוי, אזי הוא זוכה להעלות גם מקומות החיצונים ומדרגות התחתונות כלם אל הקדשה. וזה בחינת ירידה תכלית העלזה כידוע, וזה בחינת מה שצריכין לצאת מן הבית בכל פעם, כנראה בחוש, ואז פשוטא מן הבית הוא מברר מקומות החיצונים ומנביה הכל אל הקדשה. ועל כן מכרח האדם לצאת לחוץ אף על פי שעקר הקדשה בתוך הבית כנ"ל. וזה בחינת בשבתך בביתך ובליכתך בדרך, שצריך האדם להפיר את ה' יתברך בין בביתו, ששם גבול הקדשה, ובין בשיוצא חוץ לביתו והולך בדרך אף על פי ששם יש, חס ושלום, להם אחיזה, אף על פי כן גם שם צריך לזכר בה' יתברך ולדבקה בו גם שם בחוץ, כי מלכותו בכל משלה בבחינת ואתה מחיה את כלם (נחמיה ט), בבחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הגד. (הלכות ראש השנה - הלכה ד, אות ז)

וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ

עקר מצות מזוזה הוא כדי לזכר בהשם יתברך, שזה עקר בחינת זכרון עולם הבא, כי זה עקר שעשוע עולם הבא, שידעו אותו יתברך. וזכרון זה לזכר בהשם יתברך, שהוא זכרון העולם הבא, צריכין לזהר ביותר כשבונין בית, כי זה שבונה בית הוא לכאורה באלו שזכח בעולם הבא ועושה לעצמו קביעות דירה בזה העולם הכלה ועובר, כי בודאי אם יעמיק מחשבתו בקביעת חיי עולם הבא ובמהירת פריחת העולם הזה העובר בצל עובר וכענן פלה וכו' בודאי אין שגוען גדול מזה פשרוזה לבנות לעצמו בית על רגע קלה בזאת, אשר מוכן לעבר מכאן בלי ספק חיש קל מהרה. ועל כן באמת צוה יהונדב בן רכב לבניו שישבו באהלים ולא יבנו בתים וכו', כי מי שבונה ביתו בלא דעת ושזכח בהעולם הבא הוא בודאי גרוע ממשוע, ועל זה נאמר: "הוי בנה ביתו בלא צדק וכו'", ועוד הרבה פסוקים פאלה. על כן בכניסת הבית צריכין לזהר מאד לזכר תכף בהעולם הבא, ששם עקר הבית ושם עקר הקביעות,

ז"ל, ועל-ידי-זה ממשיך על-ידי הצדיק הגדול את החסד הנם שהיה מקים העולם קדם מתן תורה, ועל-ידי-זה נתבטל קטרונם הנ"ל, ולא עוד אלא שהם עצמם באים ומתגברים ומתקרבים אל הקדשה ואל התורה על-ידי-זה. (הלכות בית הכנסת - הלכה ה, אותיות ח יא לפי אוצר היראה - ארץ ישראל, אות ה)

וכה

וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו

על-ידי מחלקת, על-ידי זה נופלין מחשבות של רשעים שהם מחשבות של כפירות על אנשים בשרים, והתקון לזה שישתק וימסר המלחמה לה: איש אמת שעושה כל המצוות בכל הדקדוקים בינו לבין קונו כמו בפני בני אדם, ואין חלוק אצלו כלל, כי אין בו שום צד שקר לעשות חס ושלום איזה תנועה בעבודתו בשביל בני אדם, הוא ממשיך לעצמו כח כל הצדקות, ועל-ידי-זה הוא מבטל המחשבות של כפירות הנ"ל:

וזה שכתוב: וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו (דברים ו). הינו כשיהיה לנו בחינות אמת, דהינו לשמר לעשות כל המצוות לפני ה' לבדו בכל הדקדוקים, כמו שעושה בפני בני-אדם, שזה בחינת אמת כנ"ל, וזה: כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו וכו' - לפני ה' אלקינו דיקא, הינו שגשומר לעשות כל המצוות לפני ה' לבד, בינינו לבין קוננו, בכל הדקדוקים והפרטים. וזהו: כאשר צונו - הינו בכל הדקדוקים, כאשר צונו השם יתברך, הינו בחינת אמת הנ"ל, שגם בשעושה המצוה לפני השם יתברך לבד, הוא מדקדק בכל הדקדוקים וכו' כנ"ל, ואז: וצדקה תהיה לנו. לנו דיקא, הינו שנמשיך לעצמנו כל הצדקות, כי דרך הצדקה למשך לאמת כנ"ל. נמצא בשזה האיש אמת מושך לעצמו הצדקות, אזי אין להם כח הצדקה, ואין כח במחשבתם להתקיים. (לקוטי מוה"ר"ן חלק א - סימן רנא עם הקצור לקוטי מוה"ר"ן השי"ך לו)

זו

כי אתם המעט מפל העמים

שאתם ממעיטין עצמכם בשאני משפיע לכם טובה (כמובא בפרוש רש"י). שכשה' יתברך מאיר עליהם הארת התנוצצות אלקותו יתברך אינם רודפים לחקר אחר תקירות וידיעות וחקמות, רק הם מתחזקים באמונה ורודפים אחריו מיד בבחינת

ומה שבונה לו בית בזה העולם הוא גם-כן רק בשביל העולם הבא, כדי שיוכל לעבד בביתו את השם יתברך בעסק תורה ותפלה והכנסת אורחים וכבוד שבת וכו', כי צריך כל אחד לבנו בבנין ביתו, שיהיה ביתו בית-תורה, בית-תפלה, בית-ועד לחכמים, בית פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתו, ואז ביתו בית-השם, ועל זה נאמר: "בחכמה יבנה בית וכו'", ואז בודאי מצוה גדולה שייבנה לו בית לשם השם. ועל-כן צריכין לקבע מזוזה, כדי לזכר תכף בכניסת הבית ביחוד השם יתברך, שזהו בחינת זכרון עולם הבא, ואז דיקא הבית ראוי להבנות ולהתקיים, כי אינו שוכח חס ושלום בעולם הבא לעשות לעצמו קביעות בעולם הזה העובר, חס ושלום, רק אדרבא הוא בונה ביתו בשביל זכרון העולם הבא דיקא, שהוא יחוד שמו יתברך, ואז ביתו נבנה על-ידי הצדיקים המקימין את העולם, שהם עוסקים לבנות בתים הרבה, עד שנעשין מהן שיי עולמות, והם בונים אלו הבתים של הש"י עולמות ממחלקת, הינו מהשלום שעושין בין המחלקת, שזה בחינת שלום-בית, כמבאר בפנים, ומשם נבנה ביתו, כי עקר בנין הבית בשביל שלום, כי בחוץ הוא בחינת מחלקת, כי כל אחד נחלק לעצמו, כי הם מפרדים ומפרדים ואינם מקבצים יחד; אבל בבית, שם הקבוץ והאספה יחד בבחינת שלום ואחדות, בחינת שלום בית. (הלכות מזוזה - הלכה ד לפי אוצר היראה - בית וחוץ, אות יא)

גיה

למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ הטבה

כל הקדשה של ישראל היא ארץ-ישראל, וכל מה שהאדם מקדש ומטהר את עצמו ועובד את השם יתברך, כמו-כן הוא פובש בכל פעם איזה חלק מארץ-ישראל ועוסק בתקון הדרך לארץ-ישראל. וזה שמבאר בכמה מקומות בתורה, שהזהיר אותם משה רבנו, עליו השלום, על קיום התורה והמצוות כדי שיוכו לבוא ולכבוש את ארץ-ישראל ששם עקר הקדשה, כמו שכתוב: "למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ"; "למען תהיו וכו' וירשתם את הארץ" ועוד רבים כאלה; אך מחמת שהספרא-אחרא מתננה מאד בזה, שרוצה לכבוש את קדשת ארץ-ישראל מידם ומקטרגים עליו ואומרים: לסטים אתם שפבשתם ארץ שאינו שלכם, כמשמעות דברי רבותינו ז"ל, אשר מטעם זה התחילה התורה ב"בראשית וכו'" משום "כח מעשיו הגיד לעמו וכו'". ועל-כן מחמת זה צריך האדם לבטל עצמו לפעמים מדברי תורה ולעסוק גם בדרך ארץ כמאמר רבותינו

(שיר השירים א): מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה, שְׁתַּכְּף
בְּשֶׁה' יִתְבַרֵךְ מִתְחִיל לְמִשְׁכְּבִי אֵלָיו, אֲנִי תַכְּף הֵם
רְצִים אַחֲרָיו. וְכִמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם: אֲנִי שָׁמַעְתִּי
מִשְׁלוּחֶיךָ שְׂאֵתָה רוּצָה לְמִשְׁכְּנֵי אֱלֹהֶיךָ וְאֲנִי תַכְּף
רְצִיתִי אַחֲרֶיךָ וְכו'. וְתַכְּף בְּשִׂישׁ־רֶאֱל מִתְחִילִין לְרַדֵּף
אַחֲרָיו יִתְבַרֵךְ אֲנִי ה' יִתְבַרֵךְ עוֹשֶׂה עֲצֻמוֹ כְּמוֹ מִי
שְׁבוֹרַח וּמִסְתִּיר וּמַעֲלִים עֲצֻמוֹ בְּבַחֲיַנַּת (שָׁם ה'): בְּרַח
דוּדֵי וְכו', בְּבַחֲיַנַּת (שָׁם ה'): פְּתַחְתִּי אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי
חָמַק עָבַר וְכו'. וְאַחַר כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחִיל בְּהַדְרָגָה
בְּסֹדֵר לְרַדֵּף אַחֲרָיו וּלְבַקְשׁוֹ וּלְעַבְדּוֹ בְּעַבְדוּת
וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּשִׂמְחָה עַד שֶׁנִּזְכָּה לְמִצְאוֹ
בְּהַתְנַלּוֹת נִפְלָא יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

וְזֶה בַּחֲיַנַּת "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", הֵינּוּ
שְׂכַל אֲשֶׁר דִּבֶּר הַשֵּׁם נַעֲשֶׂה מִדַּ תַּכְּף בְּלִי שׁוּם
שְׂאֵלָה וְחִקְרָה כָּלֵל, וְאַחֲרֵיכֵן "וְנִשְׁמָע", מִלְשׁוֹן
שְׂמִיעָה וְהַבְנָה; כִּי עַל־יְדֵי עֲשִׂית הַמִּצְוָה בְּאִמוּנָה
וּבִתְמִימוּת וּבְשִׂמְחָה זֹכִין אַחֲרֵיכֵן לְהִבִּין וּלְהַשִּׁיג
הַשְּׂגוֹת גְּדוּלוֹת וְנִרְאוֹת. אֲבָל הַעֲבוּ"ם וְהַאֲפִיקוֹרְסִים
הֵם רוּצִים לְהַקְדִּים הַ"נִּשְׁמָע" לַ"נַּעֲשֶׂה", כִּי הֵם
מִשְׁקַעִים בְּכֹל הַתְּאוּזוֹת וּמַדּוֹת רְעוּת וְרוּצִים תַּכְּף
לְהַשִּׁיג חִקְרֹת בִּידְעַת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ וְטַעַמֵי
מִצְוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים, וְאִזּוֹ אֲפָשֶׁר הָיוּ מְרַצִּים לַעֲשׂוֹת
אִיזָה מִצְוָה אִם הָיוּ רוֹאִים אוֹר הַמִּצְוָה בְּשִׂישׁ־רֶאֱל
מְאִירָה בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת (הַלְכוֹת נְפִילַת אֲפִים וּקְדֻשָּׁה
דְּסִידְרָא – הַלְכָה ד, אוֹת יג לְפִי אוֹצֵר הַיְרָאָה –
אִמוּנָה, אוֹת יז).

עֵשֶׂב

עֵשֶׂלֶז

לאחינו כל בית ישראל
הוצאת חומשים עם פירוש הלכות
במחיר הקרן
125 ש"ח לסט (5 כרכים)
פרטים והזמנה: 054-8429006 (מאיר)